

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 171 (XV) — Nr. 425

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Marti, 17 iunie 2003

SUMAR

	Pagina	Nr.	Pagina
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE			
Decizia nr. 183 din 8 mai 2003 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 16 alin. (1) și (7), art. 17, art. 18, art. 19 alin. (1), art. 25 alin. (1) și (3), art. 26 alin. (3), art. 27, art. 28, art. 33 alin. (1) și art. 34 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002	1-6		
Decizia nr. 217 din 15 mai 2003 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 44 lit. m) din Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă	6-8		
ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE			
		57.	— Decizie a președintelui Agenției Române pentru Conservarea Energiei privind aprobarea Ghidului de pregătire și examinare a cursanților în domeniul elaborării bilanțurilor energetice
		814.	— Ordin al ministrului lucrărilor publice, transporturilor și locuinței pentru modificarea și înlocuirea anexei la Ordinul ministrului lucrărilor publice, transporturilor și locuinței nr. 955/2002 privind aprobarea Normelor metodologice pentru punerea în aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 73/2002 pentru asigurarea fondurilor necesare elaborării proiectelor aferente Programului SAPARD, Măsura 2.1 „Dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii rurale”
			9-27
			28-32

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 183

din 8 mai 2003

referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 16 alin. (1) și (7), art. 17, art. 18, art. 19 alin. (1), art. 25 alin. (1) și (3), art. 26 alin. (3), art. 27, art. 28, art. 33 alin. (1) și art. 34 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002

Costică Bulai — președinte
Constantin Doldur — judecător
Kozsokár Gábor — judecător
Petre Ninosu — judecător
Șerban Viorel Stănoiu — judecător
Lucian Stângu — judecător
Ioan Vida — judecător
Florentina Baltă — procuror
Gabriela Dragomirescu — magistrat-asistent șef

art. 19 alin. (1), art. 25 alin. (1) și (3), art. 26 alin. (3), art. 27, art. 28 și art. 33 alin. (1), toate sub aspectul termenului „contravenient”, precum și ale art. 34 alin. (1) par- tea „necesare în vederea verificării legalității și temeiniciei procesului-verbal”, din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, excepție ridicată de Corneliu-Liviu Popescu în Dosarul nr. 2.296/2002 al Judecătoriei Buhuși.

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 16 alin. (1) și (7), art. 17, art. 18,

La apelul nominal răspunde autorul excepției, personal, constatându-se lipsa Inspectoratului de Poliție Bacău, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

Autorul excepției de neconstituționalitate formulează, înaintea dezbaterilor în fond, excepția de nelegalitate a prevederilor art. 25 teza finală din Regulamentul de organizare și funcționare a Curții Constituționale, cu modificările ulterioare, referitoare la inaplicabilitatea dispozițiilor privind recuzarea judecătorilor. Arată că cererea se întemeiază pe art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, privind dreptul la un proces echitabil și o instanță imparțială.

Curtea, deliberând, în temeiul art. 16 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, respinge cererea formulată.

În legătură cu fondul excepției de neconstituționalitate, autorul acesteia solicită admiterea ei, pentru argumentele pe larg expuse în motivarea formulată în fața instanței de judecată.

Reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de respingere a excepției ca neîntemeiată, întrucât apreciază că prin noțiunea de contravenient cuprinsă în prevederile de lege criticate nu se încalcă art. 23 alin. (8) din Constituție și nici art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 22 octombrie 2002, pronunțată în Dosarul nr. 2.296/2002, **Judecătoria Buhuși a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 16 alin. (1) și (7), art. 17, art. 18, art. 19 alin. (1), art. 25 alin. (1) și (3), art. 26 alin. (3), art. 27, art. 28 și art. 33 alin. (1), toate sub aspectul termenului „contravenient”, precum și ale art. 34 alin. (1) paranteza „necesare în vederea verificării legalității și temeiniciei procesului-verbal”, din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002.** Excepția a fost ridicată de Corneliu-Liviu Popescu într-o cauză având ca obiect plângerea formulată de acesta împotriva unui proces-verbal de sancționare contravențională emis în temeiul ordonanței criticate.

În motivarea excepției autorul acesteia are în vedere următoarele aspecte: „1. stabilirea nejudiciară a vinovăției contravenționale și sarcina probei în procedura judiciară contravențională de drept comun; 2. aplicabilitatea normelor constituționale și contravenționale consacrand dreptul la respectarea prezumției de nevinovăție; 3. violarea dreptului la respectarea prezumției de nevinovăție de normele juridice privind procedura contravențională de drept comun; 4. contrarietatea dintre normele juridice privind procedura contravențională judiciară de drept comun și principiul constituțional și convențional al statului de drept și democratic, bazat pe respectarea drepturilor omului.”

I. Prima critică de neconstituționalitate are în vedere două probleme distincte: stabilirea nejudiciară a vinovăției contravenționale și sarcina probei în procedura judiciară contravențională de drept comun.

Cu referire la stabilirea nejudiciară a vinovăției contravenționale, se consideră că utilizarea, în cuprinsul Ordonanței Guvernului nr. 2/2001, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, și în special în art. 18, art. 16 alin. (1), (5) și (7), art. 17, art. 19 alin. (1), art. 21 alin. (3), art. 24 alin. (2) și (3), art. 25 alin. (1) și (3), art. 26 alin. (1) și (3), art. 27, art. 38 alin. (1), art. 44 alin. (2), art. 28 și 29, art. 31 alin. (2), art. 33 alin. (1), art. 14 alin. (3) și art. 39 alin. (2), a denumirii de „contravenient” pentru persoana despre care se afirmă că a săvârșit o contravenție are „semnificația de persoană *vinovată* de săvârșirea unei contravenții, iar nu de persoană *cercetată* sau *acuzată* de săvârșirea unei contravenții,

înainte ca actul de aplicare a sancțiunii contravenționale să rămână irevocabil și executoriu. De asemenea, toate aceste elemente „semnifică evident stabilirea, direct prin lege, a faptului că ne aflăm în prezența unei fapte prevăzute și sancționate de acte normative contravenționale, că acestea prezintă pericol social și că ea a fost săvârșită cu vinovăție de persoana în cauză”.

În legătură cu sarcina probei în procedura contravențională de drept comun, se arată că, în ipoteza în care sancțiunea contravențională „a fost aplicată anterior de agentul administrativ, «contravenientul» care formulează plângerea se află în situația de a fi partea care a sesizat instanța judecătorească”. Ca atare, el are poziția procesuală de contestator, în timp ce organul care a aplicat sancțiunea este intimat, acestuia revenindu-i și sarcina de a răsturna prezumția de legalitate și temeinicie a procesului-verbal. Pe această cale contestatorul „contravenient” trebuie să își dovedească nevinovăția în fața judecătorului, fără ca agentul administrativ să fie obligat să dovedească vinovăția persoanei căreia i-a aplicat sancțiunea.

II. A doua critică de neconstituționalitate are în vedere aplicarea în materia contravențiilor a prezumției de nevinovăție, consacrată de art. 23 alin. (8) din Constituția României și de art. 6 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Sub acest aspect, principala problemă pe care o ridică autorul excepției de neconstituționalitate are în vedere faptul că materia contravențiilor intră în domeniul „penal”, chiar dacă dreptul intern nu o consacră ca atare, pe baza unor criterii complementare, admise în practica Curții Europene a Drepturilor Omului, care țin de natura faptei și de gravitatea sancțiunii.

III. Potrivit celei de-a treia critici de neconstituționalitate, normele legale privind procedura judiciară contravențională de drept comun violează dreptul la respectarea prezumției de nevinovăție. În acest sens, se arată că prezumția de nevinovăție trebuie respectată atât de instanța judecătorească, cât și de legiuitor, ca și de structurile administrative în activitatea de aplicare a legii. Totodată, prezumția de nevinovăție „comandă ca sarcina probei să revină acuzării” și ca orice dubiu să profite „acuzatului”, așa cum s-ar fi pronunțat Curtea Europeană a Drepturilor Omului, printre altele, în cauza *Barberá, Messegue y Jabardo împotriva Spaniei, 1998*. În concluzie, consideră că „procedura contravențională română de drept comun violează evident dreptul la respectarea prezumției de nevinovăție, consacrat de art. 6 pct. 2 din Convenția europeană a drepturilor omului și interpretat în lumina instanței de contencios european”.

IV. În sfârșit, o ultimă critică de neconstituționalitate constă în aceea că principiul statului de drept și democratic, bazat pe respectarea drepturilor omului, ar fi încălcat de normele juridice privind procedura contravențională judiciară de drept comun, prin faptul că „polițistul este liber să constate contravențiile și să aplice sancțiunile potrivit unei competențe de apreciere foarte largi, iar apoi este scutit de orice sarcină a probei «acuzatiilor» și sancțiunilor sale îndreptate împotriva «contravenienților» automat vinovați, aceștia fiind obligați să adune și să prezinte probe pentru a anula măsura polițistului, pentru a înlătura sancțiunea care le-a fost aplicată de acesta, pentru a-și dovedi nevinovăția”. Ca atare, consideră că prevederile Ordonanței Guvernului nr. 2/2001, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, sunt contrare și art. 1 alin. (3) din Constituție, interpretat potrivit art. 20 alin. (1) din aceasta, „în lumina preambulului Convenției europene a drepturilor omului, interpretat, la rândul său, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, în lumina jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului”.

Judecătoria Buhuși apreciază că textele de lege criticate sunt constituționale. În acest sens, se arată că materia contravențională a trecut, ca efect al schimbărilor legislative, din domeniul penal în sfera abaterilor cu caracter administrativ, „iar această translație, deși a menținut unele apropieri și similitudini cu instituții aparținând dreptului penal, a impus definirea din punctul de vedere al ramurii de drept aparținătoare, dreptul administrativ.” Totodată, instanța de judecată a respins excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 23 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, deoarece în dispozițiile acestui text nu apare termenul de contravenient.

Potrivit prevederilor art. 24 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate. De asemenea, în conformitate cu dispozițiile art. 18¹ din Legea nr. 35/1997, cu modificările ulterioare, s-a solicitat punctul de vedere al instituției Avocatul Poporului.

Guvernul apreciază că excepția de neconstituționalitate ridicată este neîntemeiată. În acest sens, arată că simpla desemnare a unei persoane drept contravenient nu înseamnă și stabilirea vinovăției sale. Acest aspect rezultă și din posibilitatea reglementată de ordonanță de a formula plângere la judecătoria împotriva procesului-verbal contravențional. Cu referire la invocarea încălcării art. 23 alin. (8) din Constituție și art. 6 pct. 2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Guvernul consideră că modul în care Curtea de la Strasbourg a interpretat prevederile acestui din urmă articol nu se opune unei schimbări a sarcinii probei de natura celei arătate de autorul excepției. Menționând, în acest sens, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, mai arată că statele trebuie să mențină un raport rezonabil de proporționalitate între scopul legitim urmărit prin reglementarea răsturnării sarcinii probei și atingerea adusă prezumției de nevinovăție. Pentru ca inversarea sarcinii probei să nu ducă la încălcarea prezumției de nevinovăție, statele trebuie să respecte câteva principii, care, aplicate la situația de fapt, să justifice interesul legitim al acestora de a încredința unor organe administrative constatarea și sancționarea acelor acte ilegale care aduc o atingere mai redusă valorilor sociale ocrotite prin lege. De altfel, conform art. 31 alin. (1) din ordonanța criticată, împotriva procesului-verbal de constatare a contravenției și de aplicare a sancțiunii se poate face plângere în termen de 15 zile de la data înmânării sau comunicării acestuia, instanța în fața căreia se judecă contestația bucurându-se de plenitudine de jurisdicție și având libertatea de a administra orice probă pertinentă și concludentă. Tot astfel, procedura de judecată oferă toate garanțiile procesului echitabil, sistemul conține anumite garanții menite să atenueze situația dezavantajoasă în care este plasată persoana acuzată de săvârșirea unei contravenții, iar art. 17 din ordonanță stabilește mențiunile a căror lipsă din procesul-verbal atrage nulitatea absolută și care sunt cerute, în mod obligatoriu, din oficiu, de instanța de judecată.

Avocatul Poporului apreciază că dispozițiile art. 16 alin. (1) și (7), art. 17, art. 18, art. 19 alin. (1), art. 25 alin. (1) și (3), art. 26 alin. (3), art. 27, art. 28, art. 33 alin. (1) și art. 34 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, sunt constituționale. Astfel, arată că ordonanța nu conține dispoziții exprese privind sarcina probei, ci stabilește doar necesitatea administrării ei, potrivit normelor dreptului comun. În ceea ce privește folosirea noțiunii de „contravenient”, consideră că aceasta „nu este făcută în același mod în care legislația penală utilizează cuvintele «invinuit»

sau «inculpat», de care se leagă prezumția de nevinovăție, ci este făcută pentru caracterizarea unei persoane care a săvârșit o contravenție”. Mai mult, potrivit art. 47 din ordonanță, plângerii i se aplică regulile procedurii civile, „care nu presupun nevinovăția penală a cuiva, ci stabilirea temeiniciei procesului-verbal de constatare a contravenției”. Referitor la invocarea prevederilor constituționale ale art. 1 alin. (3), consideră că acestea nu sunt relevante în cauză, iar încălcarea art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale nu poate fi reținută, întrucât contestația este judecată de un tribunal independent, imparțial, stabilit prin lege, și în mod public.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctele lor de vedere.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și dispozițiile Legii nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 144 lit. c) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (1), ale art. 2, 3, 12 și 23 din Legea nr. 47/1992, republicată, să soluționeze excepția de neconstituționalitate ridicată.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile art. 16 alin. (1) și (7), art. 17, art. 18, art. 19 alin. (1), art. 25 alin. (1) și (3), art. 26 alin. (3), art. 27, art. 28, art. 33 alin. (1), toate sub aspectul utilizării termenului „contravenient”, precum și ale art. 34 alin. (1) în ceea ce privește sintagma „necesare în vederea verificării legalității și temeiniciei procesului-verbal”, din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002. Aceste texte de lege prevăd:

— Art. 16 alin. (1) și (7): „(1) *Procesul-verbal de constatare a contravenției va cuprinde în mod obligatoriu: data și locul unde este încheiat; numele, prenumele, calitatea și instituția din care face parte agentul constator; datele personale din actul de identitate, inclusiv codul numeric personal, ocupația și locul de muncă ale contravenientului; descrierea faptei contravenționale cu indicarea datei, orei și locului în care a fost săvârșită, precum și arătarea tuturor împrejurărilor ce pot servi la aprecierea gravității faptei și la evaluarea eventualelor pagube pricinuite; indicarea actului normativ prin care se stabilește și se sancționează contravenția; indicarea societății de asigurări, în situația în care fapta a avut ca urmare producerea unui accident de circulație; posibilitatea achitării în termen de 48 de ore a jumătate din minimul amenzii prevăzute de actul normativ, dacă acesta prevede o asemenea posibilitate; termenul de exercitare a căii de atac și organul la care se depune plângerea. [...]*

(7) *În momentul încheierii procesului-verbal agentul constator este obligat să aducă la cunoștință contravenientului dreptul de a face obiecțiuni cu privire la conținutul actului de constatare. Obiecțiunile sunt consemnate distinct în procesul-verbal la rubrica «Alte mențiuni», sub sancțiunea nulității procesului-verbal.»;*

— Art. 17: „*Lipsa mențiunilor privind numele, prenumele și calitatea agentului constator, numele și prenumele contravenientului, iar în cazul persoanei juridice lipsa denumirii și a sediului acesteia, a faptei săvârșite și a datei comiterii acesteia sau a semnăturii agentului constator atrage nulitatea procesului-verbal. Nulitatea se constată și din oficiu.»;*

— Art. 18: „*Contravenientul este obligat să prezinte agentului constator, la cerere, actul de identitate ori documentele în baza cărora se fac mențiunile prevăzute la art. 16 alin. (3). În caz de refuz, pentru legitimarea contravenientului agentul*

constatator poate apela la ofițeri și subofițeri de poliție, jandarmi sau gardieni publici.”;

— Art. 19 alin. (1): „Procesul-verbal se semnează pe fiecare pagină de agentul constatator și de contravenient. În cazul în care contravenientul nu se află de față, refuză sau nu poate să semneze, agentul constatator va face mențiune despre aceste împrejurări, care trebuie să fie confirmate de cel puțin un martor. În acest caz procesul-verbal va cuprinde și datele personale din actul de identitate al martorului și semnătura acestuia.”;

— Art. 25. alin. (1) și (3): „(1) Procesul-verbal se va înmâna sau, după caz, se va comunica, în copie, contravenientului și, dacă este cazul, părții vătămate și proprietarului bunurilor confiscate. [...]”

(3) În situația în care contravenientul a fost sancționat cu amendă, precum și dacă a fost obligat la despăgubiri, o dată cu procesul-verbal acestuia i se va comunica și înștiințarea de plată. În înștiințarea de plată se va face mențiunea cu privire la obligativitatea achitării amenzii și, după caz, a despăgubirii, în termen de 15 zile de la comunicare, în caz contrar urmând să se procedeze la executarea silită.”;

— Art. 26 alin. (3): „În cazul în care contravenientul nu este prezent sau, deși prezent, refuză să semneze procesul-verbal, comunicarea acestuia, precum și a înștiințării de plată se face de către agentul constatator în termen de cel mult o lună de la data încheierii.”;

— Art. 27: „Comunicarea procesului-verbal și a înștiințării de plată se face prin poștă, cu aviz de primire, sau prin afișare la domiciliul sau la sediul contravenientului. Operațiunea de afișare se consemnează într-un proces-verbal semnat de cel puțin un martor.”;

— Art. 28: „(1) Contravenientul poate achita, pe loc sau în termen de cel mult 48 de ore de la data încheierii procesului-verbal ori, după caz, de la data comunicării acestuia, jumătate din minimul amenzii prevăzute în actul normativ, agentul constatator făcând mențiune despre această posibilitate în procesul-verbal. În actul normativ de stabilire a contravențiilor această posibilitate trebuie menționată în mod expres.”

(2) Plata amenzii se face la Casa de Economii și Consemnatațiuni sau la trezoreria finanțelor publice, iar o copie de pe chitanță se predă de către contravenient agentului constatator sau se trimite prin poștă organului din care acesta face parte, în termenul prevăzut la alin. (1).

(3) În cazul în care contravenientul a achitat jumătate din minimul amenzii prevăzute în actul normativ pentru fapta săvârșită orice urmărire încetează.”;

— Art. 33 alin. (1): „Judecătoria va fixa termen de judecată, care nu va depăși 30 de zile, și va dispune citarea contravenientului sau, după caz, a persoanei care a făcut plângerea, a organului care a aplicat sancțiunea, a martorilor indicați în procesul-verbal sau în plângere, precum și a oricăror alte persoane în măsură să contribuie la rezolvarea temeinică a cauzei.”;

— Art. 34 alin. (1): „Instanța competentă să soluționeze plângerea, după ce verifică dacă aceasta a fost introdusă în termen, ascultă pe cel care a făcut-o și pe celelalte persoane citate, dacă aceștia s-au prezentat, administrează orice alte probe prevăzute de lege, necesare în vederea verificării legalității și temeiniciei procesului-verbal, și hotărăște asupra sancțiunii, despăgubirii stabilite, precum și asupra măsurii confiscării.”

În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, dispozițiile de lege criticate contravin, în ordinea invocării lor, art. 23 alin. (8) și art. 1 alin. (3) din Constituție, precum și preambulului și art. 6 pct. 2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Aceste dispoziții constituționale și convenționale prevăd:

— Art. 23 alin. (8): „Până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, persoana este considerată nevinovată.”;

— Art. 1 alin. (3): „România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

De asemenea, se invocă și încălcarea dispozițiilor art. 6 pct. 2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, potrivit căroră „Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită”.

Examinând excepția de neconstituționalitate ridicată, Curtea Constituțională reține:

I. În esență, în opinia autorului excepției, folosirea prin textele de lege criticate a noțiunii de contravenient pentru persoana despre care se afirmă că a săvârșit o contravenție are semnificația calificării acesteia ca persoană „vinovată” de săvârșirea unei fapte ilicite, iar nu ca persoană „cercetată” sau „acuzată” pentru o asemenea faptă, ceea ce contravine dispozițiilor art. 23 alin. (8) din Constituție, potrivit căroră „Până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, persoana este considerată nevinovată”.

Această critică de neconstituționalitate este neîntemeiată și urmează a fi respinsă. Conform art. 2 din Codul penal „Legea prevede care fapte constituie infracțiuni, pedepsele ce se aplică infractorilor și măsurile care se pot lua în cazul săvârșirii acestor fapte”, iar conform art. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 180/2002, „Legea contravențională apără valorile sociale, care nu sunt ocrotite prin legea penală. Constituie contravenție fapta săvârșită cu vinovăție, stabilită și sancționată prin lege, ordonanță, prin hotărâre a Guvernului sau, după caz, prin hotărâre a consiliului local al comunei, orașului, municipiului sau al sectorului municipiului București, a consiliului județean ori a Consiliului General al Municipiului București”. Așadar, simpla desemnare a unei persoane ca fiind contravenient nu înseamnă și stabilirea vinovăției sale. Utilizarea de către legiuitor a noțiunii de contravenient în dreptul administrativ sau de infractor în dreptul penal nu are semnificația unei înfrângerii a prezumției de nevinovăție consacrate de art. 23 alin. (8) din Constituție. Această dispoziție constituțională este aplicabilă atât în domeniul penal, cât și în cel contravențional, nici o persoană care a săvârșit o infracțiune (infractor) sau o contravenție (contravenient) neputând fi exclusă de la beneficiul acestei garanții procesuale până când o hotărâre judecătorească de condamnare a rămas definitivă.

În ceea ce privește invocarea încălcării preambulului Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Curtea constată că acesta nu are valoare normativă decât prin raportare la textele Convenției și, prin urmare, nu reține criticile formulate prin raportare la el. În legătură însă cu susținerile referitoare la încălcarea dispozițiilor art. 6 pct. 2 din Convenție, potrivit căroră „Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită”, Curtea observă că, în dreptul românesc, contravențiile au fost scoase de sub incidența legii penale și au fost supuse unui regim administrativ. Sub acest aspect, Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale nu se opune tendinței de „dezincriminare” a unor asemenea fapte. În același sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa, a statuat că nimic nu împiedică statele să-și îndeplinească rolul lor de gardieni ai interesului public, prin stabilirea sau menținerea unei distincții între diferitele tipuri de infracțiuni, reținând că, în scopul aplicării prevederilor art. 6 al Convenției, trebuie avute în vedere trei criterii: 1) caracterizarea faptei în dreptul național; 2) natura faptei; 3) natura și gradul de gravitate ale sancțiunii care ar putea fi aplicată persoanei în cauză. În

aprecierea acestor criterii, în cauza *Öztürk împotriva Germaniei, 1994*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că modul de definire a faptelor prin dreptul intern are o valoare relativă, esențială fiind natura fetei și a sancțiunii. Curtea Europeană consideră ca pozitivă măsura dezincriminării, în „interesul individului”, a unor infracțiuni mai puțin grave și pentru care făptuitorul nu mai răspunde penal, putând chiar să evite procedura judiciară și pe această cale să se elimine supraaglomerarea tribunalelor. Cu toate acestea, distincția operată de statele europene între crime, delict și contravenții nu este operantă, întrucât în sensul art. 6 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale toate aceste fapte au caracter penal și, tocmai de aceea, prevederile sale garantează oricărui „acuzat” dreptul la un proces echitabil, indiferent de calificarea fetei în dreptul intern. În sensul arătat, Curtea Europeană a Drepturilor Omului s-a pronunțat și în cauza *Garyfallou Aebe împotriva Greciei, 1997*, în cauza *Lauko împotriva Slovaciei, 1998*, precum și în cauza *Kadubec împotriva Slovaciei, 1998*.

Totodată, potrivit teoriei și jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, problema stabilirii vinovăției în materia contravențiilor nu are în vedere faza extrajudiciară a sancțiunii administrative, ci faza judiciară a acesteia, ceea ce presupune respectarea dreptului la un proces echitabil și a garanțiilor prevăzute de art. 6 din Convenție, articol cu care prevederile art. 23 alin. (8) din Constituție, potrivit cărora „Până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, persoana este considerată nevinovată”, sunt în deplină concordanță.

Autorul excepției de neconstituționalitate mai susține că, în cazul în care contravenientul se consideră nevinovat și sesizează instanța de judecată, are calitate procesuală de contestator, iar organul care a aplicat sancțiunea are calitate de intimat, astfel că sarcina de a răsturna prezumția de legalitate și temeinicie a procesului-verbal de contravenție, deci sarcina probei, revine contravenientului, și nu organului care aplică sancțiunea. În legătură cu această susținere, Curtea observă că, deși legiuitorul a dezincriminat contravențiile, potrivit art. 34 din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, instanța competentă să soluționeze plângerea îndreptată împotriva procesului-verbal de constatare și sancționare a contravenției este obligată să urmeze anumite reguli procedurale distincte de cele ale dreptului procesual civil, în virtutea cărora, așa cum susține autorul excepției, sarcina probei aparține celui care afirmă ceva în instanță. Astfel, alin. (1) al textului de lege menționat stabilește, fără distincții, că instanța competentă să soluționeze plângerea verifică dacă aceasta a fost introdusă în termen, ascultă pe cel care a făcut-o și pe celelalte persoane citate, între care, potrivit art. 33 din ordonanță, și organul care a aplicat sancțiunea, administrează orice alte probe prevăzute de lege, necesare în vederea verificării legalității și temeiniciei procesului-verbal, și hotărăște asupra sancțiunii, despăgubirii stabilite, precum și asupra măsurii confiscării. Dispozițiile alin. (2) al art. 34 din ordonanță prevăd că hotărârea judecătorească prin care s-a soluționat plângerea poate fi atacată cu recurs, fără ca motivarea acestuia să fie obligatorie. Așa fiind, și sub acest aspect, prevederile de lege criticate sunt în deplin acord cu exigențele art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, iar din procedura de soluționare a plângerii împotriva procesului-verbal de stabilire și sancționare a contravenției nu rezultă răsturnarea sarcinii probei, ceea ce ar fi contrar intereselor contravenientului, ci, mai degrabă, exercitarea dreptului la apărare.

II. Cea de a doua critică de neconstituționalitate privește „aplicabilitatea normelor constituționale și convenționale

consacrând dreptul la respectarea prezumției de nevinovăție”. În susținerea acestei critici se arată că, spre deosebire de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, legislația română în materie contravențională nu ține seama de caracterul autonom al noțiunii de „penal”. Așa cum s-a arătat deja, jurisprudența acestei Curți acceptă dezincriminarea anumitor fapte penale prin legislația națională și trecerea lor în domeniul administrativ și consideră că prin aceasta nu se încalcă prezumția de nevinovăție, care nu poate fi tratată la modul absolut, ci există chiar posibilitatea admiterii sale limitate (cauza *Salabiaku împotriva Franței, 1988*).

Totodată, Curtea Constituțională constată că hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului, menționate în susținerea excepției de neconstituționalitate sub acest aspect, nu sunt incidente în cauză, întrucât prin acestea nu s-a reținut contrarietatea dezincriminării anumitor fapte față de prevederile Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Astfel, în cauza *Öztürk împotriva Germaniei, 1994*, statul german a fost condamnat pentru că reclamantul a fost obligat să plătească cheltuielile de interpret, cu încălcarea art. 6 pct. 3 din Convenție; în cauza *Garyfallou Aebe împotriva Greciei, 1997*, statul grec a fost condamnat pentru durata excesivă a procedurilor judiciare, fiind încălcat art. 6 pct. 1 din Convenție; în cauza *Lauko împotriva Slovaciei, 1998*, și *Kadubec împotriva Slovaciei, 1998*, persoanele interesate trebuie să se poată adresa unui tribunal independent și imparțial; în cauza *E.L., R.L. și J.O.L. împotriva Elveției, 1997*, statul elvețian a fost condamnat pentru aplicarea unei amenzi cu încălcarea principiului răspunderii personale pentru săvârșirea unei fapte cu caracter „penal”; în cauza *Schmautzer împotriva Austriei, 1995*, statul a fost condamnat pentru nerespectarea dreptului de acces la un tribunal.

Față de cele arătate, rezultă că prevederile Ordonanței Guvernului nr. 2/2001, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, sunt constituționale și în deplin acord cu art. 6 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, deoarece permit persoanei interesate să se adreseze justiției și să îi fie respectate garanțiile procesuale, generale și speciale, prevăzute de acest text.

În acest sens sunt și dispozițiile art. 31 alin. (1) și ale art. 32 din ordonanță, care dau expresie liberului acces la justiție, stabilesc că dosarul cauzei se întocmește de către agentul constator și tot acesta sesizează instanța, pe baza plângerii contravenientului, așa încât susținerea autorului excepției potrivit căreia agentul constator are atribuții de acuzator nu poate fi reținută. Textele de lege menționate reprezintă și o aplicare a dispozițiilor art. 48 alin. (1) din Constituție, care stabilesc că „Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei”.

III. Cea de a treia critică de neconstituționalitate privește nerespectarea prezumției de nevinovăție de către autoritățile administrative, de instanța de judecată și de către legiuitor. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate prezumția de nevinovăție „comandă ca sarcina probei să revină acuzării și ca orice dubiu să profite «acuzatului»”.

Potrivit celor arătate în prezenta decizie, utilizarea de către legiuitor și de către autoritățile administrației publice a noțiunii de contravenient nu este de natură să înfrângă prezumția de nevinovăție. Nici instanța de judecată, în procedura de soluționare a contestațiilor împotriva procesului-verbal de stabilire și sancționare a contravenției, nu operează cu noțiunile de „acuzat” și „acuzare” și nici nu-

consideră vinovat pe contravenient înainte de pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile.

Curtea constată că invocarea cauzei *Barberá, Messegué și Jabardo împotriva Spaniei, 1998*, în sprijinul susținerilor de neconstituționalitate nu este relevantă, întrucât cauza privește un asasinat și nu o procedură contravențională, care se desfășoară potrivit regulilor anterior arătate și care sunt în conformitate cu prevederile Constituției și ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 144 lit. c) și al art. 145 alin. (2) din Constituție, precum și al art. 13 alin. (1) lit. A.c), al art. 23 alin. (1) și (6) din Legea nr. 47/1992, republicată,

CURTEA

În numele legii

DECIDE:

Respinge excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 16 alin. (1) și (7), art. 17, art. 18, art. 19 alin. (1), art. 25 alin. (1) și (3), art. 26 alin. (3), art. 27, art. 28 și art. 33 alin. (1), toate sub aspectul termenului „contravenient”, precum și ale art. 34 alin. (1) partea „necesare în vederea verificării legalității și temeiniciei procesului-verbal”, din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, excepție ridicată de Corneliu-Liviu Popescu în Dosarul nr. 2.296/2002 al Judecătoriei Buhuși.

Definitivă și obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 8 mai 2003.

PREȘEDINTE,

prof. univ. dr. **COSTICĂ BULAI**

Magistrat-asistent șef,
Gabriela Dragomirescu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 217

din 15 mai 2003

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 44 lit. m) din Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă

Nicolae Popa	— președinte
Costică Bulai	— judecător
Nicolae Cochinescu	— judecător
Constantin Doldur	— judecător
Kozsokár Gábor	— judecător
Petre Ninosu	— judecător
Șerban Viorel Stănoiu	— judecător
Lucian Stângu	— judecător
Ioan Vida	— judecător
Florentina Baltă	— procuror
Mădălina Ștefania Diaconu	— magistrat-asistent

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 44 lit. m) din Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă, excepție ridicată de Lenuța Hâncu în Dosarul nr. 2.993/2002 al Tribunalului Covasna, într-un litigiu având ca obiect o contestație introdusă împotriva dispoziției Agenției pentru Ocuparea Forței de Muncă a Județului Covasna.

Dezbaterile au avut loc în ședința publică din data de 6 mai 2003 și au fost consemnate în încheierea din aceeași dată, când, având nevoie de timp pentru a delibera, Curtea a amânat pronunțarea la 15 mai 2003.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 27 noiembrie 2002, pronunțată în Dosarul nr. 2.993/2002, **Tribunalul Covasna a sesizat**

IV. În sfârșit, în esență, o ultimă susținere de neconstituționalitate constă în încălcarea principiului statului de drept și democratic, prin aceea că „polițistul este liber să constate contravențiile și să aplice sancțiunile potrivit unei competențe de apreciere foarte largi”. Cu privire la aceste critici, Curtea constată că nu comportamentul polițistului este relevant, ci important este ca legiuitorul să îi atribuie acestuia competențe în concordanță cu principiile și normele constituționale. Or, sub acest aspect, nu este formulată nici o critică.

Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 44 lit. m) din Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă, excepție ridicată de Lenuța Hâncu într-un litigiu având ca obiect o contestație introdusă împotriva dispoziției Agenției pentru Ocuparea Forței de Muncă a Județului Covasna.

În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul acesteia a arătat că dispozițiile art. 44 lit. m) din Legea nr. 76/2002, în temeiul cărora i s-a refuzat acordarea indemnizației de șomaj, încalcă prevederile art. 16 alin. (1) din Constituție referitoare la egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice. De asemenea, sunt încălcate și reglementările cuprinse în art. 20—22 din Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr. 168/1988, care, fiind ratificată prin Legea nr. 112/1992, face parte din dreptul intern. Consideră că se află în aceeași situație ca toate celelalte categorii de cetățeni cu drept la indemnizația de șomaj, dar că i s-a refuzat acordarea acesteia pentru că a fost admisă într-o formă de învățământ superior la distanță, situație care nu este prevăzută de reglementările internaționale drept motiv pentru a i se putea refuza, suspenda sau diminua indemnizația pentru șomaj.

Tribunalul Covasna apreciază că dispozițiile art. 44 lit. m) din Legea nr. 76/2002 „nu sunt constituționale, întrucât este de principiu că dreptul la învățătură este un drept constituțional și nu poate fi motiv pentru decăderea din exercițiul unui alt drept prevăzut în Constituție, acela al ajutorului de șomaj”.

În conformitate cu dispozițiile art. 24 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a-și formula punctele de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate ridicată. De asemenea, potrivit dispozițiilor art. 18¹ din Legea nr. 35/1997, cu modificările ulterioare, s-a solicitat și punctul de vedere al instituției Avocatul Poporului.

Guvernul consideră că excepția ridicată este inadmisibilă, întrucât „critica susținută de autoarea excepției privește, în realitate, aspecte ce țin de modul de aplicare a dispozițiilor referitoare la stabilirea dreptului la indemnizația de șomaj, prevăzute în cuprinsul Legii nr. 76/2002, cu modificările și completările ulterioare, iar nu aspecte de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 44 lit. m) din această lege“. Pentru a formula această concluzie, Guvernul are în vedere că, potrivit susținerilor autorului excepției, dispozițiile legale criticate „au aplicabilitate numai în situația persoanelor cărora li s-a stabilit deja dreptul la acordarea indemnizației de șomaj, nu și persoanelor cărora urmează a li se stabili dreptul la acordarea indemnizației“.

Avocatul Poporului apreciază că dispozițiile legale criticate prin excepția de neconstituționalitate sunt constituționale. Cu toate că dreptul la ajutorul de șomaj este un drept legal și constituțional, totuși, pentru a putea beneficia de acest drept, șomerii trebuie să îndeplinească o serie de condiții, printre care și cea prevăzută de art. 17 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 76/2002, respectiv încetarea contractului de muncă din motive neimputabile lor. Or, în speță, contractul de muncă al autorului excepției fiind încheiat pe durată determinată, acesta a încetat ca urmare a împlinirii termenului pentru care a fost încheiat, neputându-se reține nici o culpă a instituției de învățământ pentru neprelungirea contractului de muncă. De altfel, art. 44 din lege dispune cu privire la încetarea plății indemnizației de șomaj ca urmare a intervenirii unora dintre cauzele prevăzute de acest text de lege, iar beneficiarul unui contract de muncă pe durată determinată cunoștea, la data încheierii acestui contract, riscul imposibilității prelungirii lui.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctele lor de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate ridicată.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și dispozițiile Legii nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 144 lit. c) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (1), ale art. 2, 3, 12 și 23 din Legea nr. 47/1992, republicată, să soluționeze excepția de neconstituționalitate ridicată.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 44 lit. m) din Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 103 din 6 februarie 2002, dispoziții care au următoarea redactare:

„*Încetarea plății indemnizațiilor de șomaj acordate beneficiarilor are loc după cum urmează: [...]*

m) la data admiterii într-o formă de învățământ.“

Autorul excepției susține că dispozițiile legale criticate încalcă prevederile art. 16 alin. (1) din Constituție, potrivit cărora „*Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări*“, precum și reglementările cuprinse în art. 20 din Constituție și în art. 20—22 din Convenția nr. 168 privind promovarea angajării și protecția contra șomajului, adoptată la 21 iunie 1988, la Geneva, de Conferința generală a Organizației Internaționale a Muncii, ratificată de România prin Legea nr. 112/1992, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 302 din 25 noiembrie 1992.

În art. 20—22 din Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr. 168/1988 sunt prevăzute, în mod limitativ, situațiile în care „*Indemnizațiile la care ar fi avut dreptul o persoană protejată în caz de șomaj total sau parțial [...] pot fi refuzate, suprimate, suspendate sau reduse într-un mod stabilit [...]*“.

I. Cu privire la admisibilitatea excepției de neconstituționalitate ridicate, Curtea nu poate reține teza formulată în punctul de vedere al Guvernului, potrivit căruia excepția este inadmisibilă, deoarece soluționarea cauzei de fond nu depinde de dispozițiile criticate, în sensul art. 23 alin. (1) teza finală din Legea nr. 47/1992, republicată. În acest punct de vedere s-a susținut că admiterea într-o formă de învățământ constituie motiv de „*încetare a plății indemnizațiilor de șomaj*“, iar autorul excepției nu s-ar afla într-o asemenea situație, ci în aceea a neacordării, de la început, a acestei indemnizații, datorită dobândirii calității de student înainte de solicitarea acordării ajutorului de șomaj.

Cu privire la acest aspect, Curtea reține că, potrivit art. 16 lit. a) din Legea nr. 76/2002, „*Beneficiari ai prevederilor prezentei legi sunt persoanele în căutarea unui loc de muncă, aflate în una dintre următoarele situații: a) au devenit șomeri în sensul prevederilor art. 5 pct. IV lit. c) [...]*“, iar la art. 5 pct. IV este definită ca șomer „*persoana care îndeplinește cumulativ următoarele condiții: [...] c) nu are loc de muncă, nu realizează venituri sau realizează din activități autorizate potrivit legii venituri mai mici decât indemnizația de șomaj ce i s-ar cuveni potrivit prezentei legi*“.

Potrivit art. 17 alin. (1) din Legea nr. 76/2002, „*Șomerii prevăzuți la art. 16 lit. a) sunt persoanele care se pot găsi în una dintre următoarele situații: a) le-a încetat contractul individual de muncă din motive neimputabile lor [...]*“.

Legea nu distinge între contractele de muncă încheiate pe durată nedeterminată și cele încheiate pe durată determinată, condiția comună fiind încetarea acestora din motive neimputabile salariatului, posibil beneficiar al indemnizației de șomaj. Neprelungirea unui contract individual de muncă, încheiat pe durată determinată, poate fi motivată atât de cauze imputabile, cât și de cauze neimputabile salariatului.

De același tratament legal beneficiază și persoanele cărora „*le-a încetat activitatea desfășurată exclusiv pe baza convenției civile*“, potrivit art. 17 alin. (1) lit. k). Legea permite asigurarea pentru șomaj și a persoanelor neîncadrate în muncă, în nici o activitate și care nu realizează nici venituri (art. 22), prima condiție pentru acordarea indemnizației de șomaj fiind realizarea unui stagiu minim de cotizare, prevăzut în art. 34 alin. (1) lit. a).

Așadar, Legea nr. 76/2002 are în vedere, prin toate dispozițiile sale, și persoanele care se pot angaja în muncă doar pe durată determinată ori sunt angajați sezonieri. Încadrarea în muncă pe o durată mai mare de 12 luni constituie motiv de încetare a plății indemnizației de șomaj [art. 44 lit. a)], iar încadrarea în muncă pe o perioadă determinată mai mică de 12 luni constituie motiv de suspendare a plății, potrivit art. 45 alin. (1) lit. c).

Curtea reține că motivele încetării contractului individual de muncă și cele ale neîncadrării în muncă, dacă acestea sunt sau nu sunt imputabile persoanei care solicită acordarea indemnizației de șomaj, îndeplinirea tuturor condițiilor cumulative sau speciale, pentru ca persoana respectivă să poată fi încadrată în categoria șomerilor și pentru a putea beneficia de indemnizație de șomaj, sunt împrejurări de fapt ale căror cercetare și stabilire intră în competența autorităților cu atribuții în legătură cu aplicarea Legii nr. 76/2002, iar în caz de conflict, în competența instanțelor judecătorești, urmând ca, în baza situației de fapt corect stabilite, să aplice în mod corespunzător dispozițiile Legii nr. 76/2002.

De asemenea, Curtea constată că admiterea într-o formă de învățământ nu este prevăzută ca motiv de refuz sau de diminuare a indemnizației pentru șomaj în nici o reglementare cuprinsă în Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr. 168/1988.

În concluzie, având în vedere că, de principiu, orice motiv de încetare a unui drept preexistent constituie și motiv de neacordare *ab initio* a dreptului respectiv, Curtea reține că excepția de neconstituționalitate este admisibilă în sensul art. 23 alin. (1) teza finală din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, deoarece soluționarea cauzei în care s-a ridicat excepția de față depinde în mod direct de dispozițiile art. 44 lit. m) din Legea nr. 76/2002.

II. În vederea examinării pe fond a excepției de neconstituționalitate ce formează obiectul prezentei cauze, Curtea reține că o dispoziție restrictivă similară, însă mai puțin severă, a existat și în legea anterioară, respectiv în Legea nr. 1/1991 privind protecția socială a șomerilor și reintegrarea lor profesională, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 257 din 14 septembrie 1994. În art. 6 alin. (1) lit. e) din acel act normativ se prevedea că „nu beneficiază de ajutor de șomaj sau de ajutor de reintegrare profesională [...] absolvenții învățământului liceal care urmează forme superioare de pregătire profesională, indiferent de forma acesteia și de durata ei”. Aceste dispoziții legale au fost supuse controlului de constituționalitate, iar Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 81 din 19 mai 1998, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 220 din 16 iunie 1998, a admis excepția ridicată și a constatat că dispozițiile legale respective „sunt neconstituționale în cazul în care se aplică unei persoane care, ca urmare a desfacerii contractului de muncă dintr-o cauză neimputabilă acesteia, a devenit șomer și are, potrivit legii, dreptul la ajutor de șomaj”.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 144 lit. c) și al art. 145 alin. (2) din Constituție, precum și al art. 13 alin. (1) lit. A.c), al art. 23 și al art. 25 alin. (1) și (4) din Legea nr. 47/1992, republicată, cu majoritate de voturi,

CURTEA

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 44 lit. m) din Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă și constată că acestea sunt neconstituționale. Excepția a fost ridicată de Lenuța Hâncu în Dosarul nr. 2.993/2002 al Tribunalului Covasna.

Definitivă și obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 15 mai 2003.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,
prof. univ. dr. **NICOLAE POPA**

Magistrat-asistent,
Mădălina Ștefania Diaconu

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL INDUSTRIEI ȘI RESURSELOR
AGENȚIA ROMÂNĂ PENTRU CONSERVAREA ENERGIEI

DECIZIE

privind aprobarea Ghidului de pregătire și examinare a cursanților în domeniul elaborării bilanțurilor energetice

În conformitate cu prevederile Legii nr. 199/2000 privind utilizarea eficientă a energiei, republicată,
în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 19/2001 privind organizarea și funcționarea Ministerului
Industriei și Resurselor, cu modificările ulterioare,
în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 941/2002 privind organizarea și funcționarea Agenției Române pentru
Conservarea Energiei,
în baza Ordinului ministrului industriei și resurselor nr. 24/2003,
în baza Ordinului ministrului industriei și resurselor nr. 245/2002 privind aprobarea Regulamentului pentru autori-
zarea persoanelor fizice și juridice care au dreptul să realizeze bilanțuri energetice și a Regulamentului pentru atestarea
responsabililor cu atribuții în domeniul gestiunii energiei,

președintele Agenției Române pentru Conservarea Energiei emite următoarea decizie:

Art. 1. — Se aprobă Ghidul de pregătire și examinare a cursanților în domeniul elaborării bilanțurilor energetice, prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezenta decizie.

Art. 2. — Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, și pe adresa de Internet a

Agenției Române pentru Conservarea Energiei: www.arceonline.ro.

Art. 3. — Prevederile cuprinse în Ghidul de pregătire și examinare a cursanților în domeniul elaborării bilanțurilor energetice se vor duce la îndeplinire de către instituțiile de învățământ superior agreeate de Agenția Română pentru Conservarea Energiei în vederea organizării cursurilor.

Președintele Agenției Române pentru Conservarea Energiei,

Mihai-Marius Voronca

București, 28 mai 2003.

Nr. 57.

ANEXĂ

G H I D

de pregătire și examinare a cursanților în domeniul elaborării bilanțurilor energetice

Art. 1. — Prezentul ghid se adresează specialiștilor energeticieni care doresc să fie autorizați în domeniul elaborării și analizei bilanțurilor energetice.

Art. 2. — În conformitate cu reglementările în vigoare (Legea nr. 199/2000 privind utilizarea eficientă a energiei, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 734 din 8 octombrie 2002, și Regulamentul pentru autorizarea persoanelor fizice și juridice care au dreptul să realizeze bilanțuri energetice, aprobat prin Ordinul ministrului industriei și resurselor nr. 245/2002, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 836 din 20 noiembrie 2002), pentru autorizarea în domeniul elaborării și analizei

bilanțurilor energetice, persoanele fizice trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- să aibă capacitate deplină de exercițiu;
- să aibă o anumită experiență profesională dobândită prin activitate neîntreruptă în învățământ, cercetare, proiectare, execuție sau exploatare (vezi art. 3);
- să obțină atestatul de absolvire a cursului de pregătire în domeniul elaborării și analizei bilanțurilor energetice.

Art. 3. — (1) Experiența profesională cerută persoanelor fizice care doresc să fie autorizate în domeniul elaborării bilanțurilor energetice diferă în funcție de clasă. Cele trei clase de bilanțuri sunt definite astfel:

Clasa	Bilanț electroenergetic	Bilanț termoenergetic	Bilanț complex
A	$P < 250 \text{ kW}$	$P < 500 \text{ kW}$	—
B	$250 < P < 1.000 \text{ kW}$	$500 < P < 2.000 \text{ kW}$	$750 < P < 3.000 \text{ kW}$
C	$P > 1.000 \text{ kW}$	$P > 2.000 \text{ kW}$	$P > 3.000 \text{ kW}$

(2) Experiența profesională minimă acumulată prin activitate neîntreruptă la care se face referire în art. 2 lit. b) este următoarea:

Pregătirea profesională și specializarea	Clasa de bilanț energetic	Durata minimă necesară a experienței profesionale acumulate de către persoana fizică
Absolvenți ai unei facultăți tehnice cu profil energetic sau asimilat acestuia	A	3—4 ani
	B	4—6 ani
Absolvenți ai unei facultăți tehnice cu profil diferit de cel energetic sau asimilat acestuia, care au absolvit cursuri de perfecționare în domeniul energetic	A	4—6 ani
	B	6—8 ani
Absolvenți de colegii cu profil electric, termic sau de instalații (tehnicieni), care au absolvit cursuri de perfecționare în domeniul energetic	A	6—8 ani
	B	8—10 ani

Art. 4. — (1) Pregătirea cursanților în vederea elaborării și analizei bilanțurilor energetice este structurată pe două direcții, prima incluzând bilanțurile termoenergetice, iar a doua, bilanțurile electroenergetice. Fiecare direcție presupune un grup de 3 module de curs, după cum urmează:

Modulul	Bilanțuri electroenergetice	Bilanțuri termoenergetice
Modulul 1	Bazele electroenergeticii	Bazele termoenergeticii
Modulul 2	Măsurarea mărimilor electrice	Măsurarea mărimilor neelectrice
Modulul 3	Întocmirea și analiza bilanțurilor electroenergetice	Întocmirea și analiza bilanțurilor termoenergetice

(2) Programa analitică a fiecăruia dintre cele 6 cursuri este prezentată în anexele nr. 1—6.

Art. 5. — (1) Atestarea însușirii cunoștințelor pentru fiecare dintre module se face numai de către instituțiile agreeate de Agenția Română pentru Conservarea Energiei (ARCE).

(2) Metoda de evaluare a însușirii cunoștințelor este prezentată de asemenea în anexă, pentru fiecare modul. Promovarea fiecărui modul necesită acumularea a minimum 70 de puncte din cele 100 posibile.

(3) Frecventarea de către cursanți a modulelor 2 și 3 este obligatorie, în timp ce frecventarea modulului 1 este opțională. Verificarea însușirii cunoștințelor este obligatorie pentru toate cele 3 module.

(4) Promovarea testului de verificare pentru modulul 1 constituie condiție pentru accesul cursantului la modulul 2. Similar, promovarea testului de verificare pentru modulul 2 constituie condiție pentru accesul cursantului la modulul 3.

(5) În urma promovării testelor de verificare, cursantul va primi câte un certificat de absolvire pentru fiecare modul.

(6) Autorizarea nu se face simultan pentru bilanțuri electroenergetice și termoenergetice.

Art. 6. — (1) În vederea autorizării în domeniul elaborării și analizei bilanțurilor energetice, persoanele fizice vor depune la ARCE un dosar care va cuprinde documentele precizate la art. 12 din Regulamentul pentru autorizarea persoanelor fizice și juridice care au dreptul să realizeze bilanțuri energetice.

(2) În contextul prezentului ghid se subliniază obligația ca dosarul să includă o copie a certificatului de absolvire a unui curs de pregătire în domeniul elaborării bilanțurilor energetice, organizat de o universitate tehnică cu profil energetic, absolvit cu cel mult 2 ani înaintea datei la care se solicită autorizarea în calitate de auditor energetic persoană fizică.

Art. 7. — Instituțiile de învățământ agreeate de ARCE să organizeze cursurile de pregătire în vederea elaborării și analizei bilanțurilor energetice trebuie să îndeplinească următoarele cerințe:

a) experiență de formare de minimum 10 ani în domeniul (profilul) energetic;

b) existența unui colectiv de minimum 4 cadre didactice titulare, dintre care cel puțin două cu titlul de doctor inginer, pentru fiecare modul;

c) cadrele didactice din colectivul respectiv să aibă publicate cel puțin 3 cărți în domeniu și să fi contribuit la cel puțin 15 analize pe bază de bilanț;

d) existența unei baze materiale adecvate, care constă din laboratoare de măsurători în energetică, dispunând de dotarea necesară, care să acopere toate capitolele din programa analitică a modulului 2.

Art. 8. — Instituțiile de învățământ care doresc să organizeze cursuri de pregătire în domeniul elaborării și analizei bilanțurilor energetice vor depune la ARCE, în vederea primirii agrementului de a organiza aceste cursuri, un dosar care să cuprindă următoarele:

a) statutul instituției;

b) dovada experienței de formare de minimum 10 ani în domeniul energetic;

c) lista formatorilor și curriculum vitae al fiecăruia;

d) lista laboratoarelor și a altor instalații cu caracter experimental care pot servi ca bază materială pentru pregătirea practică în domeniul elaborării și analizei bilanțurilor energetice.

Art. 9. — Instituțiile de învățământ pot forma consorții agreeate de ARCE, care să organizeze prin cooperare desfășurarea cursurilor de pregătire în domeniul elaborării și analizei bilanțurilor energetice, cu respectarea prevederilor art. 7 și 8. În acest caz, o parte din modulele de curs se derulează la o unitate de învățământ, iar celelalte, la altă unitate de învățământ. Nu se admite pregătirea unei persoane în cadrul a mai mult de două unități de învățământ pentru același curs.

Art. 10. — După încheierea și promovarea de către solicitanți a cursurilor de pregătire, instituțiile organizatoare vor elibera absolvenților un certificat de absolvire.

Art. 11. — Anexele nr. 1—6*) fac parte integrantă din prezentul ghid.

*) Anexele nr. 1—6 sunt reproduse în facsimil.

PROGRAMA ANALITICĂ A CURSULUI**BAZELE TERMOENERGETICII****1. FORMA DE ÎNVĂȚĂMÂNT:** cu frecvență sau deschis la distanță (IDD).**2. DURATA CURSULUI:** 30 ore**3. OBIECTIVELE CURSULUI**

Cursul prezintă noțiuni fundamentale de termodinamică, transfer de căldură, arderea combustibililor, instalații și echipamente termice precum și aspecte ale utilizării energiei termice în contururile industriale. Cunoașterea acestor elemente este necesară în elaborarea bilanșurilor termice simple, la nivelul echipamentelor și instalațiilor termice și a celor complexe, la nivelul contururilor industriale.

4. CONȚINUTUL CURSULUI

Nr. crt.	Denumire	Durata
1	2	3
Cap.1	Noțiuni fundamentale de termodinamică	4 ore
1.1	Proprietățile termodinamice ale corpurilor	1 oră
1.1.1	Ecuatii și mărimi caracteristice ale fluidelor	
1.1.2	Coeficienți termodinamici	
1.1.3	Transformări termodinamice (reversibile și ireversibile)	
1.1.4	Diagrame de stare (T-s, i-s, p-i, e-i, i-x)	
1.2	Principiul I al termodinamicii. Legea conservării energiei și transformării energiei.	1 oră
1.3	Principiul al II-lea al termodinamicii (generalități, enunțuri, expresii)	1 oră
1.4	Cicluri termodinamice (Carnot, Rankine, Brayton)	1 oră
Cap.2	Elemente de transfer de căldură	6 ore
2.1	Moduri fundamentale de transfer al căldurii (conducția, convecția, radiația – definiții; debit de căldură, flux termic, rezistență termică - definiții)	1 oră
2.2	Elemente de bază ale conducției termice (unidirecțională în regim constant)	1 oră
2.2.1	Ecuatia lui Fourier, conductivitatea termică	
2.2.2	Corpuri omogene cu forme geometrice simple, fără surse interioare de căldură (perete plan, cilindric, sferic) – rezistența termică	
2.2.3	Corpuri omogene cu forme geometrice simple, cu surse interioare de căldură (perete plan, cilindric, sferic) – rezistența termică	
2.3	Elemente de baza ale convecției termice	1 oră
2.3.1	Clasificare. Legea lui Newton. Coeficientul de schimb de căldură prin convecție	
2.3.2	Criterii adimensionale utilizate în transferul căldurii	
2.4	Fierberea. Condensarea – clasificări, aspecte caracteristice	1 oră
2.5	Elemente de bază ale radiației termice – legile radiației	1 oră
2.6	Procese complexe de schimb de căldură – coeficientul global de schimb de căldură	1 oră

1	2	3
Cap.3	Elemente caracteristice ale proceselor de ardere în instalațiile industriale	4 ore
3.1	Tipuri de combustibili utilizați în instalațiile industriale – proprietăți termochimice	1 oră
3.2	Arderea – Determinarea principalelor elemente ale arderii combustibililor	2 ore
3.2.1	Elemente de calcul pentru arderea combustibililor (solizi, lichizi, gazoși) – coeficient de exces de aer, volume teoretice și reale de aer, gaze de ardere și vapori de apă	
3.2.2	Diagrama arderii	
3.3	Instalații de ardere – caracteristici generale pentru diferite tipuri de combustibil (solizi, lichizi, gazoși)	1 oră
Cap.4	Instalații și echipamente termice din contururile industriale – (elemente caracteristice)	10 ore
4.1	Schimbătoare de căldură	2 ore
4.1.1	Tipuri constructive: schimbătoare de căldură tubulare, schimbătoare de căldură cu plăci, recuperatoare de căldură, regeneratoare, condensatoare, boilere - elemente caracteristice, parametri de dimensionare și funcționare	
4.1.2	Ecuatii de baza în calculul schimbătoarelor de căldură, diferența de temperatură medie logaritmică	
4.2	Instalații de vaporizare - tipuri constructive, elemente și mărimi caracteristice, (solvent, solvit, cantitate de apă vaporizată, concentrație, diferența activă de temperatură)	1 oră
4.3	Instalații de uscare	1 oră
4.3.1	Parametrii principali ai aerului umed și gazelor de ardere (presiuni parțiale aer uscat, conținut de umiditate, umiditate relativă, entalpie), reprezentare procese și diagrame	
4.3.2	Tipuri constructive, elemente și mărimi caracteristice	
4.4	Instalații cu ciclu invers	1 oră
4.4.1	Instalații frigorifice - tipuri constructive (cu compresie mecanică de vapori, cu absorbție), scheme de principiu, reprezentare procese în diagrame, elemente și mărimi caracteristice	
4.4.2	Pompe de căldură – tipuri, număr de trepte, scheme de principiu, reprezentare procese în diagrame, mărimi caracteristice	
4.5	Compresoare, pompe, ventilatoare - tipuri constructive, elemente și mărimi caracteristice	1 oră
4.6	Cuptoare industriale - tipuri constructive (topire, încălzire și tratamente termice, uscare), elemente și mărimi caracteristice	1 oră
4.7	Cazane (abur, apă fierbinte) - tipuri constructive, elemente și mărimi caracteristice, caracteristici energetice, consumuri de combustibil	1 oră
4.8	Turbine	1 oră
4.8.1	Turbine cu abur (TA) - tipuri constructive (contrapresiune, condensatie și priză), elemente caracteristice, regimuri de funcționare, durate de utilizare	
4.8.2	Turbine cu gaze (TG) - tipuri (circuit deschis, circuit închis), elemente și mărimi caracteristice (randament de producere al energiei electrice, grad de recuperare), consum de combustibil	
4.9	Motoare termice (MT) - tipuri constructive (elemente caracteristice), combustibil utilizat, mărimi caracteristice (randament de producere al energiei electrice, grad de recuperare), consum de combustibil	1 oră

1	2	3
Cap.5	Surse și forme de energie termică utilizabilă, agenți purtători, din contururile industriale	6 ore
5.1	Tipuri de surse de energie termică – scheme de principiu, elemente componente	2 ore
5.1.1	CET (abur, TG, MT)	
5.1.2	CT (cu cazane de abur și/sau apă fierbinte)	
5.2	Agenți purtători (abur, apă fierbinte, aer comprimat) – caracteristici, parametri	1 oră
5.3	Caracteristici ale consumurilor finale de energie termică (consumuri tehnologice, consumuri pentru asigurarea condițiilor de muncă și viață – încălzire, climatizare, apă caldă de consum) – valori caracteristice, mod de variație, durate de funcționare	1 oră
5.4	Resurse energetice secundare din contururile industriale (tipuri, direcții de recuperare, efecte ale recuperării asupra contururilor industriale)	2 ore

5. MOD DE EVALUARE: examinare scrisă și teste în cadrul aplicațiilor – 100 puncte

6. BIBLIOGRAFIE

Nr. crt.	Autori	Titlu
1.	D. Ștefănescu, B.Grunwald, ș.a.	Bazele Termotehnicii E.D.P. București, 1970
2.	M. Marinescu. Al. Chisacof, ș.a.	Instalații de ardere – Culegere de probleme pentru ingineri Editura Tehnică București, 1985
3.	A. Badea, H. Necula	Schimbătoare de căldură Editura Agir, București, 2000
4.	A. Leca, M. Stan, ș.a.	Transfer de căldură și masă Editura Tehnică București, 1998
5.	Gh. Carabogdan, ș.a.	Instalații termice industriale Editura Tehnică București, 1977
6.	V. Athanasovici	Utilizarea căldurii în industrie, vol. I Editura Tehnică București, 1996
7.	V. Athanasovici	Utilizarea căldurii în industrie, vol. II Editura Tehnică București, 1997
8.	C. Răducanu, R. Pătrașcu	Tehnologii complexe de recuperare a căldurii în industrie, Editura PRINTECH, București 2000

PROGRAMA ANALITICĂ A CURSULUI
MĂSURAREA MĂRIMILOR NEELECTRICE

1. FORMA DE ÎNVĂȚĂMÂNT: cu frecvență sau deschis la distanță (IDD).

2. DURATA CURSULUI: 30 ore

3. OBIECTIVELE CURSULUI

Din punct de vedere informativ cursul urmărește realizarea unei pregătiri în domeniul măsurării mărimilor neelectrice (temperaturi, presiuni, cantități, debite, nivel, conținutul de umiditate din gaze, conținutul gazelor de ardere, traductoare și linii de măsură).

4. CONȚINUTUL CURSULUI

Nr. crt. 1	Denumire 2	Durata 3
Cap.1	Măsurarea temperaturii	6 h
1.1	Principii de măsurare. Scări de temperatură. Condiții generale de efectuare a măsurătorilor de temperatură. Clasificarea termometrelor de contact, domenii de folosire.	
1.2	Termometrul de sticlă cu lichid. Tipuri constructive. Corecțiile măsurătorilor de temperatură cu termometre cu lichid. Corecția de coloană (de fir). Etalonarea termometrelor cu lichid.	
1.3	Manotermometre.	
1.4	Termometre cu dilatarea metalelor.	
1.5	Termometre cu rezistență. Caracteristici constructive. Erorile termorezistențelor. Etalonarea termometrelor cu rezistență.	
1.6.	Termocupluri. Caracteristicile electrice ale termocuplurilor Construcția termocuplurilor. Erorile termocuplurilor, îmbătrânirea termocuplurilor. Montarea termocuplurilor. Etalonarea termocuplurilor.	
1.7	Măsurarea temperaturii prin procedee radiative. Legile fizice ale radiațiilor termice. Aparare de măsură prin radiație totală (pirometru). Pirometre monocromatice. Pirometre de culoare. Termoviziunea.	
1.8.	Măsurarea temperaturii cu ajutorul substanțelor termosensibile.	
1.9	Traductoare de temperatură.	
1.10	Aplicații de laborator - verificarea termometrelor, termorezistențelor și a unui logometru; - inerția termică a detectoarelor de contact, verificarea unui termocuplu, verificarea unui milivoltmetru pirometric.	
Cap.2	Măsurarea presiunii	4 h
2.1	Generalități	
2.2	Aparate de măsură a presiunii bazate pe legile hidrostactice. Aparare cu tub U. Aparare cu plutitor. Aparare cu balanță inelară.	

1	2	3
2.3	Aparate de măsură cu elemente elastice. Generalități. Aparare cu tuburi elastice. Aparare cu membrană. Aparare cu burduf elastic. Aparare cu celulă Barton. Barometre aneroide. Influența temperaturii asupra aparatelor de măsură a presiunii cu element elastic.	
2.4	Alte tipuri de aparare de măsurat presiunea. Aparare cu piston și greutate. Aparare de măsură rezistive. Aparare de măsură piezoelectrice.	
2.5	Traductoare de presiune.	
2.6.	Etalonarea sau verificarea aparatelor de măsură a presiunii.	
2.7	Recomandări privind alegerea, montarea și exploatarea aparatelor de măsură a presiunii. Alegerea aparatelor de măsură. Montarea și exploatarea aparatelor de măsură a presiunii.	
2.8	Aplicații de laborator - verificarea unui manometru cu element elastic și a unui traductor de presiune; - verificarea unui manometru cu tub înclinat și ASKANIA; - determinarea vitezei medii într-o conductă de aer ventilat.	
Cap.3	Măsurarea cantităților.	7 h
3.1	Generalități.	
3.2	Clasificarea metodelor de măsurare a cantităților.	
3.3	Măsurarea cantităților prin metoda gravimetrică. Cântărirea și utilaje de cântărit automate. Contoare de masă.	
3.4	Măsurarea debitelor prin metode volumetrice. Contoare volumetrice pentru gaze.	
3.5	Măsurarea debitului datorită rezistenței opuse de un corp la înaintarea fluidului. Rotametre.	
3.6	Măsurarea debitului prin determinarea distribuției de viteze sau a vitezei medii. Anemometre. Moriștile hidraulice. Contoare de viteză. Determinarea debitului cu ajutorul tuburilor de presiune (tuburi Pitôt Prandtl și Pitôt mediat)	
3.7	Măsurarea debitelor prin metoda micșorării locale a secțiunii de curgere. Principiul metodei. Deducerea relațiilor de calcul. Condiții de aplicare a metodei. Elemente primare normalizate, alegerea dispozitivelor de strangulare. Calculul debitelor și a erorilor limită. Instalații de măsurare a debitului cu dispozitive de strangulare. Măsurarea debitelor de lichide pe canale prin strangulări locale. Deversoare.	
3.8	Debitmetre electromagnetice.	
3.9	Metode speciale de măsurare a debitelor. Metoda injectării. Debitmetre termoelectrice. Debitmetre ultrasonice cu efect Doppler. Debitmetre pseudo fluidice (cu efect Vortex sau piezo-procesive). Debitmetre cu oscilații hidraulice de tipul superstatic. Criterii de alegere a debitmetrelor.	
3.10	Traductoare de debit.	
3.11	Aplicații de laborator - verificarea unui debitmetru diferențial și a unui lanț electronic de măsură. Măsurarea debitelor cu ajutorul diafragmei și cu ajutorul rotametrelor	

1	2	3
Cap.4	Măsurarea nivelului.	4 h
4.1	Introducere. Aparate cu citire directă. Nivelmetre hidrostatice. Nivelmetre cu plutitor. Nivelmetre cu imersor. Nivelmetre termice. Nivelmetre acustice. Nivelmetre cu surse radioactive. Nivelmetre electrice. Nivelmetre cu diferite principii de funcționare.	
4.2	Măsurarea nivelului de lichide. Măsurarea nivelului în rezervoare închise. Măsurarea nivelului în tamburul cazanelor de abur. Măsurarea nivelului lichidelor în rezervoare deschise. Măsurarea nivelului lichidelor prin metode capacitive.	
4.3.	Măsurarea nivelelor la solide. Măsurarea nivelului cu ajutorul elementelor cu contacte. Măsurarea nivelului zgurei. Măsurarea continuă a nivelului cărbunelui.	
4.4.	Traductoare de debit.	
Cap.5	Analiza concentrației de gaze.	4 h
5.1	Introducere. Eșantioane de gaze. Sondele de prelevare. Alegerea sondelor de prelevare. Filtrarea gazelor. Analiza gazelor bazată pe principii fizice.	
5.2	Măsurarea unor concentrații chimice în lichide. Determinarea conținutului total de săruri. Măsurarea concentrației de săruri prin bilanț masic. Determinarea oxigenului dizolvat. Determinarea concentrației de ioni de H ₂ (măsurarea indicelui pH). Determinarea potențialului REDOX.	
5.3	Aparate moderne pentru analiza gazelor.	
5.4	Aplicații de laborator - analiza chimică a gazelor cu aparate de tip INFRALYT și TESTO 33.	
Cap.6	Măsurarea umidității gazelor.	3 h
6.1	Mărimi fizice	
6.2	Procedee de măsurare a umidității absolute, relative și a gradului de umiditate.	
6.3	Măsurarea temperaturii punctului de rouă.	
6.4	Aplicații de laborator: Măsurarea conținutului de umiditate a gazelor.	
Cap.7	Măsurarea puterii mecanice a cuplului și a turației	2 h
7.1	Măsurarea puterii și a cuplului.	
7.2	Măsurarea turației	

5. MOD DE EVALUARE: examinare scrisă și teste în cadrul aplicațiilor – 100 puncte

6. BIBLIOGRAFIE

Nr. crt.	Autori	Titlu
1.	Moşoiu C., Prisecaru I., Dumitrescu I. S., Mihăilescu N.	Măsurarea mărimilor electrice și neelectrice - partea a II-a UPB, 1983
2.	Brătianu, I., Mihăilescu N., ș.a.	Măsurători în termoeenergetică - îndrumar de laborator UPB – 1985
3.	Preobrazensky V.	Measurements and instrumentation in heat engineering, Editura Mir Moscova, 1985.
4.	I. Burton	Pratique de la mesure et du contrôle dans l'industrie, vol. I-IV, Editura Dunod Paris, 1978
5.	L. Bivolaru	Montarea instalațiilor de automatizare, vol. I și II Editura Tehnică, București, 1979.

PROGRAMA ANALITICĂ A CURSULUI

ÎNTOCMIREA ȘI ANALIZA BILANȚURILOR TERMOENERGETICE

1. FORMA DE ÎNVĂȚĂMÂNT: cu frecvență sau deschis la distanță (IDD).

2. DURATA CURSULUI: 30 ore

3. OBIECTIVELE CURSULUI

Cursul constituie o încercare de structurare a activității de întocmire și analiză a bilanțurilor termoeenergetice specifice sectorului industrial. Disciplina urmărește mai multe obiective distincte, între care există o anumită legătură și anume:

- a) prezentarea naturii, sensului și implicațiilor schimburilor de energie cu exteriorul pentru mai multe tipuri de echipamente termoeenergetice;
- b) stabilirea celor mai potriviți indicatori de performanță pentru fiecare tip de echipament;
- c) familiarizarea cursanților cu modul de abordare și mijloacele specifice de analiză energetică a activităților industriale.

În prima parte sunt prezentate noțiunile de bază legate de abordarea, întocmirea și analiza bilanțului energetic. Partea a doua include o primă etapă de analiză energetică a principalelor tipuri de echipamente care intră în compunerea transformatorilor de energie cu specific termoeenergetic. Partea a treia include analiza energetică a unor tipuri de consumatori finali de energie. Partea a patra prezintă sisteme complexe de transformatori și de consumatori finali.

4. CONȚINUTUL CURSULUI

Nr. crt. 1	Denumire 2	Durata 3
Cap.1	Managementul energiei, condiție a unui sistem economic concurențial	2 ore
Cap.2	Bilanțul energetic, prima etapă a analizei energetice a unui contur în interiorul căruia se desfășoară o activitate cu specific industrial	6 ore
2.1	Scopul bilanțului energetic. Conturul de bilanț. Termenii bilanțului	1 oră
2.2	Informații și date de intrare necesare pentru întocmirea unui bilanț energetic	1 oră
2.3	Modalități de prelucrare a datelor și de prezentare a rezultatelor bilanțului	1 oră
2.4	Analiza rezultatelor obținute. Indicatori de performanță energetică	2 ore
2.5	Impactul asupra mediului. Indicatori de impact	1 oră

1	2	3
Cap.3	Principalele categorii de echipamente energetice care intră în compunerea transformatorilor de energie cu specific termoenergetic	12 ore
3.1	Pompe și compresoare	1 oră
3.2	Schimbătoare de căldură	2 ore
3.3	Cazane convenționale de abur și apă fierbinte	2 ore
3.4	Cazane recuperatoare	1 oră
3.5	Turbine cu abur și cu gaze	1 oră
3.6	Motoare cu ardere internă	1 oră
3.7	Instalații frigorifice și pompe de căldură	3 ore
3.8	Acumulatori de căldură	1 oră
Cap.4	Principalele categorii de instalații aparținând categoriei consumatorilor finali de energie cu specific termoenergetic	6 ore
4.1	Instalații de vaporizare	1 oră
4.2	Instalații de uscare și asimilabile cu acestea	2 ore
4.3	Cuptoare cu combustibil	2 ore
4.4	Reactoare chimice și încălzitoare	1 oră
Cap.5	Sisteme complexe cu specific termoenergetic	4 ore
5.1	Sisteme complexe de transformatori de energie	2 ore
5.1.1	Centrale cogenerare de mică și medie putere	
5.2	Sisteme complexe de instalații aparținând categoriei de consumatori finali	2 ore

5. MOD DE EVALUARE: examinare scrisă și teste în cadrul aplicațiilor – 100 puncte

6. BIBLIOGRAFIE

Nr. crt.	Autori	Titlu
1.	Carabogdan I. Gh., Badea A., Athanasovici V., ș.a.	Bilanțuri energetice Editura Tehnică București, 1986
2.	Răducanu C., Pătrașcu R., Paraschiv D., Gaba A	Auditul energetic Editura AGIR București, 2000

PROGRAMA ANALITICĂ A CURSULUI**BAZELE ELECTROENERGETICII****1. FORMA DE ÎNVĂȚĂMÂNT:** cu frecvență sau deschis la distanță (IDD).**2. DURATA CURSULUI:** 30 ore**3. OBIECTIVELE CURSULUI**

Cursul prezintă noțiuni fundamentale de electrotehnică, determinarea mărimilor electrice de stare, calculul randamentelor instalațiilor de distribuție și utilizare a energiei electrice, instalații și echipamente electrice de distribuție și utilizare, precum și aspecte ale utilizării energiei electrice în contururile industriale. Cunoașterea acestor elemente este necesară în elaborarea bilanțurilor electrice simple, la nivelul echipamentelor și instalațiilor electrice și a celor complexe, la nivelul contururilor industriale.

4. CONȚINUTUL CURSULUI

Nr. crt.	Denumire	Durata
1	2	3
Cap.1	Bazele teoriei macroscopice ale electromagnetismului	6 ore
1.1	Mărimi ce caracterizează stările electromagnetice ale corpurilor și câmpului electromagnetic: - sarcina electrică; - momentul electric; - momentul magnetic; - curentul electric de conducție; - intensitatea câmpului electric; - inducția electrică; - intensitatea câmpului magnetic; - inducția magnetică.	
1.2	Legile teoriei macroscopice a electromagnetismului și aplicațiile lor cele mai semnificative.	
1.2.1	Legea fluxului electric	
1.2.2	Legea fluxului magnetic	
1.2.3	Legea inducției electromagnetice	
1.2.4	Legea circuitului magnetic	
1.2.5	Legea conservării sarcinii electrice	
1.2.6	Legea conducției electrice	
1.2.7	Legea transformării energiei electromagnetice în procesul conducției electrice (Legea lui Ohm)	
1.2.8	Legea legăturii în câmp electric	
1.2.9	Legea legăturii în câmp magnetic	
1.2.10	Legea polarizației temporare	
1.2.11	Legea magnetizației temporare	
1.2.12	Legea electrolizei	

1	2	3
1.3	<p>Energia câmpului electrostatic al unui sistem de corpuri conductoare.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Localizarea energiei în câmpul electrostatic. - Condensatorul electric și capacitatea electrostatică. - Calculul capacității. - Energia unui condensator. - Teorema forțelor generalizate în câmp electric. - Aplicații. 	
1.4	<p>Energia magnetică a unui sistem de circuite</p> <ul style="list-style-type: none"> - Energia unei bobine și cea a ansamblului de două bobine cuplate magnetic. - Teorema forțelor generalizate în câmp magnetic. - Aplicații. 	
Cap.2	Circuite electrice	12 ore
2.1	Bazele teoriei circuitelor electrice	
2.1.1	Ipotezele teoriei circuitelor electrice cu parametri concentrați	
2.1.2	Elemente de circuit	
2.1.3	Circuite electrice	
2.1.4	Teorema circuitelor electrice: Kirchoff; Conservarea puterilor; Superpoziției; Vashy; Thevenin; Norton. Transfigurări electrice ale conexiunilor: serie, paralel, stea, triunghi, divizor de tensiune, divizor de curent.	
2.2	Circuite trifazate	
2.2.1	Sisteme trifazate de tensiune	
2.2.2	Conexiuni trifazate – relații între curenții și tensiunile de fază și de linie	
2.2.3	Conexiuni trifazate cu cuplaje magnetice	
2.2.4	Puteri în circuitele trifazate în regim simetric și nesimetric	
2.2.5	Metoda componentelor simetrice. Schemele directă, inversă și homopolară	
2.2.6	Puteri trifazate în componente simetrice	
2.2.7	Regimul deformant. Analiza spectrală. Valori efective, coeficienți de deformare. Puteri în regim deformant.	
Cap.3	Mașini electrice	7 ore
3.1	Transformatorul electric	
3.1.1	Ecuatii	
3.1.2	Schema electrică echivalentă	
3.1.3	Bilanțul puterilor	
3.2	Motorul asincron	
3.2.1	Ecuatii	
3.2.2	Schema electrică echivalentă	
3.2.3	Bilanțul puterilor	
3.3	Acționări electrice	
Cap.4	Regimuri de funcționare ale instalațiilor electroenergetice	5 ore
4.1	Modelarea elementelor componente ale sistemului electroenergetic	
4.1.1	Ipoteze	
4.1.2	Generatorul electric	
4.1.3	Consumatorii de energie electrică	
4.1.4	Rețeaua electrică	

1	2	3
4.2	Reprezentarea prin cuadripoli și calculul parametrilor electroenergetici	
4.3	Schemele electrice echivalente și calculul parametrilor rețelelor electrice	
4.4	Calculul circulației de curenți și puteri în rețelele electrice industriale	
4.5	Calculul pierderilor de putere și energie în rețelele electrice	
4.6	Măsurări pentru reducerea pierderilor de putere și energie	
4.6.1	Compensarea puterii reactive la consumatori	
4.6.2	Funcționarea în paralel a transformatoarelor după graficul optim	
4.7	Curbe de sarcină. Indicatori specifici.	

5. MOD DE EVALUARE: examinare scrisă și teste în cadrul aplicațiilor – 100 puncte

6. BIBLIOGRAFIE

Nr. crt.	Autori	Titlu
1.	Timotin A. ș.a.	Lecții de bazele electrotehnicii E.D.P., 1970
2.	Preda M.	Bazele electrotehnicii, vol. I și II E.D.P., 1982
3.	Mocanu C.I.	Teoria circuitelor electrice E.D.P., 1979
4.	Mocanu C.I.	Teoria câmpului electromagnetic E.D.P., 1981
5.	Moraru A.	Bazele electrotehnicii, teoria câmpului electromagnetic Editura Matrix, 2002
6.	Moraru A.	Bazele electrotehnicii, teoria circuitelor electrice Editura Matrix, 2002
7.	Dumitriu L., Iordache M.	Teoria modernă a circuitelor electrice Editura All. 1998, 2000
8.	Iordănescu I., Iacobescu Gh.	Alimentarea cu energie electrică a consumatorilor E.D.P., 1980
9.	Iacobescu Gh. ș. a.	Rețele și sisteme electrice E.D.P., 1979
10.	Iordănescu I. ș. a.	Rețele electrice pentru alimentarea întreprinderilor industriale, Editura Tehnică București, 1985.

PROGRAMA ANALITICĂ A CURSULUI
MĂSURAREA MĂRIMILOR ELECTRICE

1. FORMA DE ÎNVĂȚĂMÂNT: cu frecvență sau deschis la distanță (IDD).

2. DURATA CURSULUI: 30 ore

3. OBIECTIVELE CURSULUI

- Cunoașterea sistemelor actuale de măsurare a mărimilor electrice necesare bilanțurilor energetice;
- Stabilirea criteriilor de alegere a echipamentelor de măsurare;
- Stabilirea modului de prelucrare și interpretare a datelor.

4. CONȚINUTUL CURSULUI

4.1 Conținutul cursului propriu-zis:

Nr. crt. 1	Denumire 2	Durata 3
Cap.1	Măsurarea valorilor efective ale mărimilor de stare	2 ore
1.1	Tensiuni electrice: continue, alternative	
1.2	Curentul electric continuu, curentul electric alternativ	
1.3	Stabilirea numărului de eșantioane pe o semiperioadă	
Cap. 2	Caracteristici statistice ale mărimilor de stare în rețeaua de alimentare	2 ore
2.1	Curenți electrice	
2.2	Tensiuni electrice	
Cap. 3	Măsurarea puterilor active în rețele electrice de distribuție	2 ore
3.1	Definiția puterii active în circuite monofazate	
3.2.	Definiții ale puterii active la rețele electrice trifazate	
3.3	Măsurarea puterii active în rețele monofazate	
3.4	Măsurarea puterii active în rețele de distribuție trifazate	
Cap. 4	Puterea reactivă	2 ore
4.1	Definirea puterilor reactive în rețelele de distribuție.	
4.2	Măsurarea puterilor reactive	
Cap. 5	Factorul de putere în rețele de distribuție	2 ore
5.1	Definiții ale factorului de putere în rețele monofazate și trifazate	
5.2	Determinarea factorului de putere	

1	2	3
Cap. 6	Contoare electronice	4 ore
6.1	Principiu de funcționare	
6.2	Schema bloc	
Cap. 7	Măsurarea puterilor și energiilor în regimuri nesimetrice și deformante	4 ore
Cap. 8	Condiții de validare și verificare a echipamentelor de măsurare utilizate pentru decontarea energiei electrice	2 ore
	TOTAL ore curs	20 ore

4.2 Conținutul aplicațiilor:

Nr. crt.	Denumire	Durata
1	2	3
L.1.	Sisteme de achiziție de date. Monitorizarea mărimilor electrice	4 ore
L. 2.	Contoare electronice. Achiziția și utilizarea datelor înregistrate	2 ore
L.3.	Utilizarea sistemelor de măsurare în regimuri deformante și nesimetrice	2 ore
L.4.	Prelucrarea datelor experimentale	2 ore
	TOTAL ore aplicații	10 ore

5. MOD DE EVALUARE: examinare scrisă și teste în cadrul aplicațiilor – 100 puncte

6. BIBLIOGRAFIE

Nr. crt.	Autori	Titlu
1.	Golovanov C. ș.a.	Măsurări electrice și electronice E.D.P.B., 1984
2.	Golovanov C. Ș.a.	Măsurători în electroenergetică - îndrumar de laborator Universitatea Politehnica București - 1995.
3.	Preobrazensky V.	Measurements and instrumentation in heat engineering Editura Mir Moscova, 1985.
4.	Burton I.	Pratique de la mesure et du contrôle dans l'industrie, vol I-IV Editura Dunod Paris, 1978
5.	Golovanov C. ș.a.	Probleme moderne de măsurare în electroenergetică Editura Tehnică București, 2002.

PROGRAMA ANALITICĂ A CURSULUI**ÎNTOCMIREA ȘI ANALIZA BILANȚURILOR ELECTROENERGETICE**

1. FORMA DE ÎNVĂȚĂMÂNT: cu frecvență sau deschis la distanță (IDD).

2. DURATA CURSULUI: 30 ore

3. OBIECTIVELE CURSULUI

Cursul prezintă noțiunile fundamentale și îndrumările metodologice generale necesare pentru realizarea și analiza bilanțurilor electroenergetice specifice sectorului industrial. În cadrul cursului se evidențiază, în principal, următoarele obiective:

- analiza fluxurilor tehnologice reprezentative și a proceselor energetice care implică transformări ale energiei electrice;
- studiul indicatorilor de performanță pentru diferite tipuri de consumatori de energie electrică;
- familiarizarea cursanților cu modul de abordare și mijloacele specifice de analiză energetică a activităților industriale;
- exemplificare prin studii de caz.

4. CONȚINUTUL CURSULUI

Nr. crt.	Denumire	Durata
1	2	3
Cap.1	Generalități: obiectul și domeniul de aplicare; definiții și clasificări; tipuri de bilanțuri electroenergetice; managementul energiei în condițiile pieței de energie electrică	2 ore
Cap. 2	Bilanțul energetic, etapă importantă a analizei energetice referitoare la o zonă în care se desfășoară o activitate industrială	2 ore
2.1	Scop, contur de bilanț, componentele bilanțului energetic	
2.2	Informații și date de intrare necesare pentru întocmirea unui bilanț energetic	
Cap.3	Indicații metodologice generale privind elaborarea bilanțurilor electroenergetice	2 ore
3.1	Bilanțul electroenergetic pe utilaj	
3.2	Bilanțul electroenergetic pe secție	
3.3	Bilanțul electroenergetic pe unități de producție	
3.4	Bilanțul electroenergetic total pe firmă / întreprindere	
Cap. 4	Elementele principale privind realizarea bilanțului electroenergetic	4 ore
4.1	Trusa de instrumente pentru executarea auditului energetic (voltmetre, ampermetre, wattmetre, varmetre, cosfimetre, contoare de energie activă și reactivă ș.a., echipamente de protecție și pentru securitatea muncii).	
4.2	Pregătirea execuției auditului energetic (culegere de date privind identificarea și persoane de contact, procesele tehnologice, producție și consumuri, costuri și venituri).	

1	2	3
4.3	Executarea auditului energetic (întâlnirea cu persoanele implicate, culegerea datelor, analize ad-hoc și evidențierea unor măsuri potențiale de economisire a energiei etc).	
4.4	Prelucrarea datelor prelevate, stabilirea măsurilor de economisire și evaluarea efectelor energetice și financiare etc.	
4.5	Redactarea raportului de bilanț electroenergetic (descrierea instalațiilor, analiza costurilor, prezentarea măsurilor de economisire a energiei, propunere de plan de acțiuni)	
4.6	Redactarea <i>Planului de măsuri pentru economisirea energiei electrice și protecția mediului</i>	
Cap.5	Bilanțuri electroenergetice în industrie	10 ore
5.1	Realizarea bilanțului electroenergetic pentru: <ul style="list-style-type: none"> - motoare electrice; - cazane; - instalații de încălzire; - climatizare și ventilație; - echipamente specializate; - compresoare de aer; - iluminat electric; - cuptoare electrice de diferite tipuri (cu arc electric, cu inducție, cu rezistoare, cu microunde etc.); - sisteme de acționare electrică ș.a. 	
5.2	Realizarea auditului energetic pentru: <ul style="list-style-type: none"> - motoare electrice; - cazane; - instalații de încălzire; - climatizare și ventilație; - echipamente specializate; - compresoare de aer; - iluminat electric; - cuptoare electrice de diferite tipuri (cu arc electric, cu inducție, cu rezistoare, cu microunde etc.); - sisteme de acționare electrică ș.a. 	
Cap.6	Trei aplicații de bilanțuri electroenergetice în sectorul terțiar. Realizarea auditului pentru: <ul style="list-style-type: none"> - instalații de încălzire; - climatizare și ventilație; - iluminat electric etc. 	4 ore
Cap.7	Instalațiile de iluminat electric. Aplicație.	3 ore
7.1	Noțiuni introductive	
7.2	Cerințele de iluminat (birouri, alte locuri de muncă, lumină reflectată, geometria spațiilor).	
7.3	Componentele sistemelor de iluminat (surse, corpuri de iluminat, balasturi).	
7.4.	Utilizarea maximă a luminii diurne.	
7.5.	Controlul sistemelor de iluminat (întreruperea și diminuarea iluminării, programe de funcționare etc.).	

1	2	3
Cap.8	Sisteme electrice de încălzire, ventilare și condiționare a aerului. Aplicație.	3 ore
8.1	Analiza comparativă a diferitelor sisteme.	
8.2	Metode de control (reglarea termostatelor, controlul direct și cel indirect, coeficient de performanță).	
	TOTAL	30 ore

5. MOD DE EVALUARE: examinare scrisă și teste în cadrul aplicațiilor – 100 puncte

6. BIBLIOGRAFIE

Nr. crt.	Autori	Titlu
1.	***	O.U.G. nr. 63/1998 privind energia electrică și termică, publicată în Monitorul Oficial al României Partea I, nr. 519/1998
2.	***	Legea nr. 199/2000 privind utilizarea eficientă a energiei, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 734/2002
3.	***	H.G. nr. 393/2002 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 199/2000 privind utilizarea eficientă a energiei, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 292/2002
4.	***	Ordin al ministrului industriei și resurselor nr. 245/2002 privind aprobarea <i>Regulamentului pentru autorizarea persoanelor fizice și juridice care au dreptul să realizeze bilanțuri energetice și a Regulamentului pentru atestarea responsabililor cu atribuții în domeniul gestiunii energiei</i> , publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 836/2002
5.	***	PE 902/1986 (reeditare) - <i>Normativ privind întocmirea și analiza bilanțurilor energetice</i> , ICEMENERG, 1995
6.	***	Proiect CD - <i>Fundamentarea legislației energetice în vederea stimulării și promovării economiei de energie. Elaborarea reglementărilor pentru managementul energiei la consumatorii industriali</i> . Director proiect Ioan Vuza, ICEMENERG, 1997
7.	Turner, W.C.	Energy Management Handbook, The Fairmont Press, Inc., 1992
8.	***	Organizația Națiunilor Unite, <i>Protocolul de la Kyoto</i> din 11.12.1997, la Convenția cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice (Traducere), Monitorul Oficial al României Partea I nr. 81/16.02.2001
9.	Mladin, E.C. ș.a.	Auditul energetic pentru clădiri, MatrixRom București, 2001
10.	***	NP 047 / 2000 - <i>Normativ pentru realizarea auditului energetic al clădirilor existente și al instalațiilor de încălzire și preparare a apei calde de consum aferente acestora</i> , Buletinul construcțiilor, Vol. 5, 2001
11.	Berinde, T. ș.a.,	Întocmirea și analiza bilanțurilor energetice în industrie. Volumul I și II. Editura Tehnică, București, 1976
12.	Carabogdan Gh., Badea A., Athanasovici V., Postolache P. ș.a.	Bilanțuri energetice. Probleme. Editura Tehnică București, 1986

MINISTERUL LUCRĂRILOR PUBLICE, TRANSPORTURILOR ȘI LOCUINȚEI

O R D I N

pentru modificarea și înlocuirea anexei la Ordinul ministrului lucrărilor publice, transporturilor și locuinței nr. 955/2002 privind aprobarea Normelor metodologice pentru punerea în aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 73/2002 pentru asigurarea fondurilor necesare elaborării proiectelor aferente Programului SAPARD, Măsura 2.1 „Dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii rurale“

În temeiul art. 3 din Legea nr. 177/2003 pentru asigurarea fondurilor necesare decontării cheltuielilor efectuate cu elaborarea studiilor de fezabilitate aferente Programului SAPARD — Măsura 2.1 — Dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii rurale și al art. 4 alin. (3) din Hotărârea Guvernului nr. 3/2001 privind organizarea și funcționarea Ministerului Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul lucrărilor publice, transporturilor și locuinței emite următorul ordin:

Art. 1. — Anexa la Ordinul ministrului lucrărilor publice, transporturilor și locuinței nr. 955/2002 privind aprobarea Normelor metodologice pentru punerea în aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 73/2002 pentru asigurarea fondurilor necesare elaborării proiectelor aferente Programului SAPARD, Măsura 2.1 „Dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii rurale“, publicat în Monitorul

Oficial al României, Partea I, nr. 539 din 24 iulie 2002, se modifică și se înlocuiește cu anexa la prezentul ordin.

Art. 2. — Prezentul ordin va fi publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Art. 3. — Serviciul SAPARD și Direcția generală economică din cadrul Ministerului Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței vor duce la îndeplinire prezentul ordin.

p. Ministrul lucrărilor publice, transporturilor și locuinței,
Sergiu Sechelariu,
secretar de stat

București, 2 iunie 2003.
Nr. 814.

ANEXĂ

N O R M E M E T O D O L O G I C E

pentru punerea în aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 73/2002 pentru asigurarea fondurilor necesare elaborării proiectelor aferente Programului SAPARD, Măsura 2.1 „Dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii rurale“

ARTICOLUL 1

Generalități și definiții

În sensul prezentelor norme metodologice, se înțelege prin:

a) *Programul SAPARD* — Programul special de preaderare pentru agricultură și dezvoltare rurală;

b) *Planul național pentru agricultură și dezvoltare rurală*, denumit în continuare *PNADR* — programul aprobat de Comisia Europeană în baza căruia se implementează Programul SAPARD în România. Planul conține mai multe măsuri, printre care și Măsura 2.1 „Dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii rurale“;

c) *măsură* — domeniul în care sunt clasificate tipurile de proiecte ce vor fi cofinanțate. Măsura 2.1 „Dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii rurale“ are ca submăsuri: drumuri în zonele rurale, alimentări cu apă în sistem centralizat în zonele rurale, canalizare în sistem centralizat în zonele rurale;

d) *beneficiari finali* — pentru Măsura 2.1 sunt consiliile locale comunale și/sau asocierile cu statut juridic între consiliile locale comunale, care preiau responsabilitatea realizării unui proiect și a exploatarei ulterioare;

e) *proiect* — orice operațiune de investiție întreprinsă de beneficiarul final în cadrul Programului SAPARD;

f) *Agenția SAPARD* — organismul stabilit de România care să îndeplinească funcția de implementare și de plată în cadrul Programului SAPARD;

g) *birourile regionale de implementare a Programului SAPARD — BRIPS* — structuri fără personalitate juridică ale Agenției SAPARD, amplasate potrivit regiunilor de dezvoltare constituite în temeiul Legii nr. 151/1998 privind dezvoltarea regională în România;

h) *Serviciul tehnic delegat* — organismul delegat în conformitate cu art. 14 pct. 2.3.1—2.3.8 din secțiunea A a anexei la Acordul multianual de finanțare, ratificat prin

Legea nr. 316/2001. Prin Acordul-cadru nr. 2/2001, încheiat între Agenția SAPARD și Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței, s-a stabilit că pentru Măsura 2.1 Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței are ca atribuție efectuarea primei verificări tehnice și financiare a cererilor de finanțare și a cererilor de plată. În vederea realizării activităților din cadrul atribuțiilor delegate conform Acordului-cadru nr. 2/2001, prin Ordinul ministrului lucrărilor publice, transporturilor și locuinței nr. 1.043/2001 s-au înființat Serviciul SAPARD și 8 birouri regionale amplasate în aceleași localități cu BRIPS;

i) *cererea de finanțare* — solicitarea scrisă pe care potențialul beneficiar o înaintează la BRIPS pentru obținerea finanțării nerambursabile; din componența acesteia fac parte integrantă studiul de fezabilitate al obiectivului de investiție și documentele justificative necesare analizei proiectului;

j) *studiul de fezabilitate* — documentația care cuprinde caracteristicile principale și indicatorii tehnico-economici ai investiției, prin care se asigură utilizarea rațională și eficientă a cheltuielilor de capital și a cheltuielilor materiale pentru satisfacerea cerințelor economice și sociale în domeniul respectiv.

ARTICOLUL 2

Mod de decontare

(1) Fondurile alocate din fondul de rezervă bugetară sunt prevăzute distinct în bugetul Ministerului Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței pe anul 2003 cu destinația „Transferuri de la bugetul de stat către bugetele locale pentru finanțarea proiectării studiilor de fezabilitate aferente proiectelor SAPARD, Măsura 2.1 — Dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii rurale“.

(2) Se admit spre decontare cheltuieli aferente elaborării studiilor de fezabilitate, precum și actualizării, conform cerințelor Programului SAPARD, a unor studii de fezabilitate predate la Agenția SAPARD în sesiunile august, septembrie, octombrie și noiembrie 2002, pentru următoarele tipuri de proiecte:

a) drumuri în zonele rurale: construirea de drumuri de interes local noi și modernizarea drumurilor de interes local existente;

b) alimentare cu apă în sistem centralizat în zonele rurale: construirea unor lucrări noi de alimentare cu apă, extinderea și/sau modernizarea lucrărilor existente;

c) canalizări în sistem centralizat în zonele rurale: construirea unor lucrări noi de canalizare, extinderea și/sau modernizarea lucrărilor existente.

(3) Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței va deconta, în limita fondurilor alocate, cheltuielile efectuate pentru întocmirea studiilor de fezabilitate aferente proiectelor SAPARD. Indiferent de valoarea contractului de proiectare, suma acceptată la decontare de către Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței va fi:

1. pentru submăsura „Drumuri în zonele rurale“:

a) 7% x 3,4% din valoarea în lei a lucrărilor ce se proiectează — cotă pentru proiecte de complexitate normală — modernizare drumuri în zonele de câmpie;

b) 8% x 3,4% din valoarea în lei a lucrărilor ce se proiectează — cotă pentru proiecte de complexitate mare — modernizare drumuri cu diferențe mari de nivel în profil longitudinal, specifice zonelor de munte;

c) 10% x 3,4% din valoarea în lei a lucrărilor ce se proiectează — cotă pentru proiecte de complexitate foarte mare — modernizare drumuri care conțin și una dintre următoarele lucrări: poduri, pasaje, ziduri de sprijin, apărări de maluri;

2. pentru submăsura „Alimentări cu apă în sistem centralizat în zonele rurale“:

a) 8% x 4,5% din valoarea în lei a lucrărilor ce se proiectează — cotă pentru proiecte de alimentare cu apă de complexitate normală — modernizare instalații existente sau lucrări noi la care captarea se face din surse existente sau care conțin numai extinderea rețelei de distribuție;

b) 10% x 4,5% din valoarea în lei a lucrărilor ce se proiectează — cotă pentru proiecte de alimentare cu apă de complexitate mare — investiții noi care cuprind captare, aducțiune, stație de tratare, dacă este necesară, înmagazinare și distribuție;

3. pentru submăsura „Canalizări în sistem centralizat în zonele rurale“:

a) 8% x 4,5% din valoarea în lei a lucrărilor ce se proiectează — cotă pentru proiecte de canalizare de complexitate normală — investiții noi sau modernizări care cuprind numai extinderea sau refacerea rețelei de canale colectoare;

b) 10% x 4,5% din valoarea în lei a lucrărilor ce se proiectează — cotă pentru proiecte de canalizare de complexitate mare — investiții noi sau modernizări care cuprind stație de epurare și canale colectoare.

(4) În aceste sume se cuprind cheltuieli pentru elaborarea studiului de fezabilitate, precum și pentru elaborarea documentațiilor necesare obținerii acordurilor, avizelor și autorizațiilor aferente obiectivului de investiție, impuse prin certificatul de urbanism. Nu se decontează cheltuielile pentru plata efectivă a avizelor, acordurilor sau autorizațiilor.

(5) În aceste sume nu sunt cuprinse cheltuielile pentru studii de teren geotehnice, topografice, hidrologice, hidrogeologice.

(6) Proiectele vor fi analizate de către experții SAPARD din cadrul Ministerului Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței, iar suma ce se va deconta va fi în funcție de complexitatea proiectului.

(7) În valoarea lucrărilor ce se proiectează se cuprind capitolele 1.2 + 1.3 + 2 + 4 din devizul general.

(8) Pentru un studiu de fezabilitate elaborat anterior și decontat de către consiliul local din alte fonduri, actualizat în anul 2002 conform cerințelor SAPARD, inclusiv actualizarea documentației pentru avize, cota de proiectare se reduce cu 50% față de cota pentru un studiu de fezabilitate nou.

(9) Diferențele valorice dintre sumele decontate de către Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței și cele din contractul de proiectare pot fi suportate de către consiliul local.

(10) Solicitățile transmise la Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței de către consiliile locale

comunale și/sau asocierile cu statut juridic între consiliile locale comunale, pentru decontarea studiilor de fezabilitate în baza Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 73/2002 și nedecontate din lipsă de fonduri în anul 2002, vor fi reanalizate și vor fi supuse aprobării ordonatorului principal de credite al Ministerului Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței pentru a fi decontate conform prezentelor norme metodologice.

(11) Consiliile locale comunale și/sau asocierile cu statut juridic între consiliile locale comunale, care au depus proiecte SAPARD în anul 2002, vor depune la Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței numai documentele pentru decontare, până la data de 30 septembrie 2003 cel târziu. Modelul cererii-tip pentru solicitare de fonduri este prezentat în anexa nr. 1.

(12) Decontul se va întocmi conform anexei nr. 2 și va fi însoțit de documentele justificative menționate în anexa nr. 3.

(13) Transmiterea documentelor la Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței pentru decontare se va face până la data de 31 octombrie 2003. Decontările se vor efectua în limita fondurilor disponibile.

ARTICOLUL 3

Alocarea fondurilor

(1) În bugetul de stat pe anul 2003, fondurile necesare decontării cheltuielilor de proiectare efectuate cu întocmirea studiilor de fezabilitate aferente Programului SAPARD, Măsura 2.1 „Dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii rurale” se prevăd distinct la capitolul 63.01 „Serviciul Dezvoltare Publică și Locuințe” la titlul „Transferuri de la bugetul de stat către bugetele locale pentru finanțarea proiectării studiilor de fezabilitate aferente proiectelor SAPARD, Măsura 2.1 — Dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii rurale”.

(2) Pe baza centralizării cererilor-tip și a deconturilor depuse de consiliile locale comunale și/sau asocierile cu statut juridic între consiliile locale comunale, în limita sumelor aprobate prin legea bugetului de stat cu această destinație, Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței, prin Direcția generală economică, solicită Ministerului Finanțelor Publice deschiderea de credite bugetare.

(3) Sumele vor fi virate consiliilor locale comunale și/sau asocierilor cu statut juridic între consiliile locale comunale, ca potențiali beneficiari ai Programului SAPARD, în conturi special deschise cu această destinație la trezoreriile statului la care consiliile locale comunale și/sau asocierile cu statut juridic între consiliile locale comunale își au deschise conturile. Denumirea contului va fi „Venituri din fonduri de la bugetul de stat pentru finanțarea proiectării studiilor de fezabilitate aferente proiectelor SAPARD — Măsura 2.1”. Aceste venituri se vor evidenția în bugetele consiliilor locale la un capitol ce se va denumi „Venituri cu destinație specială”, subcapitolul „Venituri pentru finanțarea studiilor de fezabilitate aferente proiectelor SAPARD — Măsura 2.1”.

(4) Consiliile locale comunale și/sau asocierile cu statut juridic între consiliile locale comunale au obligația de a înregistra în contabilitatea proprie operațiunile legate de

primirea și utilizarea fondurilor primite de la bugetul de stat. Primirea și utilizarea acestor fonduri se reflectă în execuția bugetară a consiliului local comunal beneficiar.

ARTICOLUL 4

Atribuțiile Ministerului Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței

Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței are următoarele atribuții:

1. Prin Serviciul SAPARD se analizează cererile-tip pentru solicitare de fonduri împreună cu documentele justificative anexate. Studiile de fezabilitate vor fi clasificate după complexitatea lor de către experții responsabili de regiune care au verificat proiectul SAPARD.

2. Prin Serviciul SAPARD se analizează contractele de proiectare și, după caz, anexele conținând tarifarea proiectării împreună cu listele conținând clasificarea proiectelor după complexitate, întocmite de către experții responsabili de regiune.

3. Prin Serviciul SAPARD se întocmesc listele privind fondurile solicitate pentru decontarea cheltuielilor cu proiectarea studiilor de fezabilitate. Listele conținând valoarea propusă pentru decontare se supun spre aprobare ordonatorului principal de credite.

4. Prin Direcția generală economică se solicită Ministerului Finanțelor Publice deschiderea de credite.

5. Prin Direcția generală economică se efectuează plățile către consiliile locale comunale și/sau asocierile cu statut juridic între consiliile locale comunale beneficiare, în limita sumelor aprobate și pe baza documentelor justificative depuse de acestea, în contul nr. 21370205, la care se adaugă codul fiscal al consiliului local beneficiar, deschis la trezoreria la care este arondat beneficiarul.

ARTICOLUL 5

Atribuțiile consiliilor locale comunale și/sau asocierilor cu statut juridic între consiliile locale comunale

Consiliile locale comunale și/sau asocierile cu statut juridic între consiliile locale comunale au următoarele atribuții:

1. Urmăresc ca devizul general al obiectivului să fie întocmit în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 376/1994, respectiv Hotărârea Guvernului nr. 1.179/2002 privind aprobarea Structurii devizului general și a Metodologiei privind elaborarea devizului general pentru obiectivele de investiții și lucrări de investiții.

2. Solicită decontarea cu respectarea modelelor prezentate în anexele nr. 1, 2 și 3.

3. Răspund, în condițiile legii, de contractarea, utilizarea și decontarea sumelor primite pentru realizarea proiectării studiului de fezabilitate.

ARTICOLUL 6

Anexele nr. 1—3 fac parte integrantă din prezentele norme metodologice.

CONSILIUL LOCAL COMUNAL
Nr. din 2003

— model —

CERERE - TIP
pentru solicitare de fonduri

Către Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței
București, bd. Dinicu Golescu nr. 38, sectorul 1

Consiliul Local Comunal, cu sediul în comuna, județul, regiunea, cont virament nr. 21370205 + cod fiscal, deschis la Trezoreria, în calitate de beneficiar al fondurilor alocate din bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței, pentru întocmirea studiilor de fezabilitate aferente proiectelor SAPARD, Măsura 2.1 „Dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii rurale“, pe anul 2003 solicită decontarea cheltuielilor efectuate cu elaborarea proiectării studiului de fezabilitate pentru obiectivul de investiție*):, în sumă de lei.

Suma de lei va fi virată în contul consiliului local comunal nr. 21370205 + cod fiscal, deschis la Trezoreria, cu această destinație. Consiliul local comunal se obligă să gestioneze suma potrivit normelor legale în vigoare și să înregistreze în contabilitatea proprie primirea și utilizarea sumei.

Declarăm pe propria răspundere că serviciul de proiectare a studiului de fezabilitate pentru care se solicită decontarea a fost achiziționat în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 60/2001 privind achizițiile publice, aprobată cu modificări prin Legea nr. 212/2002. Anexăm documentele justificative solicitate potrivit anexei nr. 3 la Normele metodologice pentru punerea în aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 73/2002 pentru asigurarea fondurilor necesare elaborării proiectelor aferente Programului SAPARD, Măsura 2.1 „Dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii rurale“, aprobate prin Ordinul ministrului lucrărilor publice, transporturilor și locuinței nr. 955/2002, cu modificările ulterioare.

CONSILIUL LOCAL COMUNAL

Primar,

Semnătura

Ștampila cu sigiliul consiliului local
(în original)

Serviciul contabilitate

Contabil-șef,

Semnătura
(în original)

*) Obiectiv de investiție poate fi:

1. construirea de drumuri de interes local noi și modernizarea drumurilor de interes local existente;
2. construirea unor lucrări noi de alimentare cu apă, extinderea și/sau modernizarea lucrărilor existente;
3. construirea unor lucrări noi de canalizare, extinderea și/sau modernizarea lucrărilor existente.

Toate obiectivele vor fi amplasate în zona rurală.

CONSILIUL LOCAL COMUNAL

Județul

Nr. /2003

— model —

D E C O N T

privind cheltuielile efectuate de consiliul local comunal cu elaborarea studiului de fezabilitate pentru obiectivul de investiție*)..... din fondurile alocate prin Legea nr. 177/2003

— lei —

Nr. crt.	Valoarea maximă aprobată de către Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței	Valoarea prevăzută în contractul de proiectare	Valoarea solicitată pentru decontare	Nr. facturii/data	Valoarea facturii	Observații
Total valoare solicitată pentru decontare:					

Primar,
Numele și prenumele
Semnătura
Ștampila cu sigiliul consiliului local
(în original)
Director economic,
Numele și prenumele
Semnătura
(în original)

Semnătura și ștampila CFP
(în original)

*) Obiectiv de investiție poate fi:

1. construirea de drumuri de interes local noi și modernizarea drumurilor de interes local existente;
 2. construirea unor lucrări noi de alimentare cu apă, extinderea și/sau modernizarea lucrărilor existente;
 3. construirea unor lucrări noi de canalizare, extinderea și/sau modernizarea lucrărilor existente.
- Toate obiectivele vor fi amplasate în zona rurală.

L I S T A

documentelor solicitate de Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței pentru decontare

- Cerere-tip pentru solicitare de fonduri, conform anexei nr. 1 la normele metodologice
 - Decont privind cheltuielile efectuate cu elaborarea studiului de fezabilitate, conform anexei nr. 2 la normele metodologice
 - Copie de pe procesul-verbal de predare a documentației tehnico-economice, faza studiu de fezabilitate, încheiat între consiliul local comunal și proiectant, semnată și ștampilată pentru conformitate cu originalul de către primar
 - Copie de pe contractul de proiectare, semnată și ștampilată pentru conformitate cu originalul de către primar; contractul va conține, după caz, o anexă cu tariful serviciului de proiectare a studiului de fezabilitate
 - Copie de pe facturile emise de proiectant, însușite de consiliul local comunal prin semnăturile autorizate.
- Copia va fi semnată și ștampilată pentru conformitate cu originalul de către primar și va avea viza „Control financiar preventiv”.
Toate copiile vor avea semnăturile de conformitate și ștampilele în original.

N O T Ă :

Decontarea se va face numai pentru proiectele declarate eligibile de către Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței. Copia documentului E 5.3 „Raport de evaluare al Ministerului Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței” se va atașa de către Serviciul SAPARD din cadrul Ministerului Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței la dosarul depus de beneficiar.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, str. Izvor nr. 2–4, Palatul Parlamentului, sectorul 5, București,
cont nr. 2511.1–12.1/ROL Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și nr. 5069427282 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare).

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 411.58.33 și 411.97.54, tel./fax 410.77.36.

Tiparul : Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, tel. 490.65.52, 335.01.11/2178 și 402.21.78,
E-mail: marketing@ramo.ro, Internet: www.monitoruloficial.ro